MB
279.317

Konczek József

Kurdics a Mélytányérban

Konczek József

Kurdics a Mélytányérban

Konczek József

Kurdics a Mélytányérban

Hungarovox Kiadó
Budapest, 2019

Szerkesztette: Gyimesi László
A szerző fotóját dr. Szabóné Tóth Márta készítette

© Konczek József, 2019

A Hungarovox Kiadó az 1795-ben alapított
Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülésének tagja

ISBN 978-963-534-013-2

Hungarovox Bt.
1137 Budapest, Radnóti Miklós u. 11.
Telefon: 06-1-340-0859 • 06-20-585-8212
www.hungarovox.hu • info@hungarovox.hu

Felelős kiadó: Kaiser László

Nyomtatás: Vareg Hungary Kft. • www.vareg.hu
Felelős vezető: Egyed Márton

MB 279.317

2019

A virágos ölű

Kurdicsnak volt egy virágos ölű szeretője. Amikor megismerte, még nagyon nagyon fiatalok voltak. És volt egy, volt egy palota. Csupa-csupa üvegablak, csupa-csupa lépcső, csupa-csupa fakorlát meg minden.

Hát, hát ott éldegélt ez a fiú a csupa-csupa palotában. De ez a csupa-csupa igazából nem is volt palota, hanem egy téglaépület volt, meg hosszú-hosszú betonjárda egészen a lapospalotáig, és volt egy, volt egy mező, és azon nyíltak a jóremények meg a négy- meg ötlevelű lóherevirágok, és bokrok, bokrok, bokrok a végtelenségig. És a bokrok között napozott a virágos ölű szerető. De nagyon, de nagyon megszépítette a májust.

Igen.

Tudnivaló ám, hogy virágos ölű szeretőből mindenkinek csak egy jut egész életében. Mert lehetséges, hogy van valakinek pedig szőke szeretője, zsókanyakú szeretője, olyan-gyorsan-beszélek-hogy-te-soha-nem-is-érsz-rá-válaszolni-a-kérdéseimre szeretője, nyakában egy ezüstláncon sóskavicsot viselő szeretője, dallamos járású szeretője, vagy éppen „úgyszeretlek, úgyszeretlek" szeretője, az is lehet, hogy van olyan szeretője, aki reggel egy szép nagy almát vagy méginkább egy ropogós, egészséges zöld-

paprikát ad, mielőtt elbocsátaná, vagy olyan szeretője, aki nagyon szépen tudja mondani a falu- és városneveket, szóval mondom, lehet ám sokféle-mindenféle szeretője, de virágos ölű az csak egyetlen-egy.

És az is érdekes, hogy mindenki, de mindenki tudja róla, hogy ő a virágos ölű szerető, és még mindenki, de mindenki szeretné, ha pontosan ő lehetne a virágos ölűnek a szeretője. Egy kicsit tudják, hogy ez nem lehet, de egy nagyot mégis akarják.

Deám akkor mégis és mégis mindig és csakazértis és azonkívül furtonfurt úgy tesznek, mintha. És odamennek. És nagyon várják, hogy megszólítsa őket a virágos ölű szerető.

Deám a virágos ölű szerető meg is ajándékozza őket muzsikás nevetéssel meg enyhületnézéssel, ha már olyan kedvesek voltak, hogy odajöttek hozzá a jóremény meg a vakondtúrás meg a négy- meg az ötlevelű lóherevirágok közé egy kicsit úgy tenni, mintha nem is volna nekik alumíniummosolyuk. Mert a virágos ölű szerető kedvesen bánik azokkal, akik csak úgy odajönnek és mosolyognak saját magukon, hogy „ejnye-ejnye, milyen nagy csacsik is voltunk mi, amikor eddig nem tudtuk, hogy ilyen szépségesen kell így meg úgy, és hogyan van, meg minden..."

És a virágos ölű tudja is, hogy vannak kis meg nagy fejcsóválások, és amikor látja, akkor ők is látják, hogy bizony, bizony jól van ez. És csak vallják be.

Igenám, de akkor még ott van az ott van. Ez mindig azt mondja, hogy „hááááááááááááááát?" És megtudja, hogy milyen jó elmenni a virágos ölű szeretőhöz, aki nagyon, de nagyon megszépíti a májust, csakhogy ám akkor tudja meg, amikor a többiek már nem látják soha a virágos ölű szeretőt. Mert hiába mennek oda a jóremény meg a vakondtúrás mezejére, csak állnak ott, és elgondolkodva sétálgatnak, és nem látják meg, hogy a virágos ölű szerető még mindig ott fekszik, és ők nem látják, és nem látják. És hiába, hogy kiperzseli a nyári hőség a füveket, és hiába, hogy vannak az őszi kopár ágak, a virágos ölű szeretőt, mint valami szép nagy üvegbúra, úgy védi a tüneményessége.

Ezért aztán az alumínium-mosolygásúak is azt mondják, hogy „hááááááááááááááát!"

És még azt is mondják, hogy nem is igaz.

És ez így van a legnagyobb jóul, különösen, ami az alumínium-mosolygásúakat illeti.

És a virágos ölű szeretőn mégsem tudnak kifogni. Igaz, mindegyre csak odajárnak és kutatgatják, hogy hátha még egyszer látni tudnák a virágos ölű szeretőt, és ilyeneket beszélnek egymás közt: „Nekünk mindig azt mondták, hogy jó lenne már, ha nekünk mindig azt mondanák, hogy jó lenne már, ha nekünk mindig azt mondanák..."; meg: „Ugyan, hát nem látjátok, hogy ugyan?" De sajnos, sajnos. Mivelhogy rosszat mondtak a virágos ölű szeretőre, ezért már többet

nem fogják látni a virágos ölűt. És a virágos ölű ott van ám a mezőben. És amikor mind, de mind azt mondják, hogy „No, hová tűnt innen a szép, szép virágos ölű szerető?", a fiú nem érti, miért van az, hogy ő látja.

Akkor ám azt mondja neki a virágos ölű szerető: „Gyere el egyszer hozzám, de önmagadért, és énmiattam. S meglátjuk, látni fogsz-e engem."

És úgy tett.

És elment.

És ott voltak ám a vadrózsabokrok.

És át akart menni köztük, hogy eljusson a virágos ölűhöz.

És látta, hogy ott mosolyog a virágos ölű.

És mondta neki: „Látlak."

És akkor a virágos ölű azt mondta neki, hogy „Vajon bizony akkor is látnál-e engemet, ha egészen idejönnél hozzám?"

És akkor a fiú oda akart menni.

És ám megint nem tudott.

És a virágos ölű még jobban, jobban mosolygott.

És a fiú mégnagyobban oda akart menni.

És mégnagyobban nem tudott.

Mert a virágos ölű szerető jókora vadrózsabokrokat növesztett addigra végig a járda mellett. Mondta is a fiú: „Ez így nem érvényes."

„Hát nem is!" – nevetett nagyot a virágos ölű.

„No, ha nem, vidd innen a vadrózsabokrokat" – mondta neki a fiú.

De a virágos ölű csak ült és énekelt. És akkor a fiú megfogta a rózsaágakat és tördelte őket, de úgy, de úgy, hogy még a tenyere sorsavonala is újrarajzolódott a sok szúrástól meg karmolástól. És oda tudott menni. És akkor azt mondta neki a virágos ölű: „Most megnézheted és láthatod a szép, szép nárciszokat meg a gyöngyvirágokat és a margarétát." És megnézte. És látta. És mondta:

„Hát akkor csak menj el hozzájuk, akik rám a sok-sok rosszat mondták, és kérdezd meg, hogy látták-e a szép, szép nárciszokat, meg a gyöngyvirágokat meg a margarétát."

És elment, és megkérdezte. Azok pedig egymás szavába vágva mondták nagyon, de nagyon, hogy mennyi szépséges tavirózsa volt ott meg körömvirág meg főleg tubarózsa és még ibolya és őszirózsa is. Igen. És akkor látta, hogy tényleg nem tudják. Mert más virágokat mondtak.

Akkor aztán visszament a virágos ölű szeretőhöz:

„Látom már, hogy csak én látlak, s látlak-e majd mindig?"

„Mindig látani fogsz te engemet – válaszolta neki a virágos ölű szerető –, mert én mindig-mindig láttalak és te is láttál. És mindig szerettelek is, és most is szeretlek, csak te nem merted elhinni..."

És akkor elhitte. És még akart mondani sokat-sokat, de a virágos ölű szerető a szájára tette az ujját, és mondta a fiúnak, hogy: „Nem kell annyit beszélni."

Mert minek annyit beszélni?

Mellyeiné jelentősége

Ez úgy szokott lenni, kvázi, hogy úgy mondjam, valamiképpen lebeg az egész. Értik, ugye? Néha aztán az ember már jobban szeret képzelni, kigondolni valamit, mintsem az előbb említett metódus szerint járna el.

Mit mondjak, itt van mindjárt Mellyeiné. Mellyinével nagyon is jól voltak ők együtt. Mellyiné, Mellyeiné egészen pompás, ó pompásan jó volt. Jól tudott játszani.

Közben lesz valami vonzalomszerű is, tagadhatatlan, de ezt nem jó bevallani, mert, hogy úgy mondjam, az ellágyítaná, nyúlóssá tenné az egészet.

Amit pedig nem szabad, pedig van, mert akkor a dolog anyagszerűsége valamiképp károsodik. És hová lenne olyankor a harsány kedv?

... Kurdics persze tudta, hogy hiába szól a cirkuszosoknak, ne olyan gyorsan száguldoztassák át a városon az esti előadásra hívogató harsány hangon azt az autót, amelynek hangszórója felül van, a legény pedig a volánnál fél kézzel a kormányon, a másikkal a mikrofont tartva kiabálja, hogy milyen szenzációs, milyen soha nem látott élményt ígérnek... Tudta, hiába szól, mert az ugyanúgy fog kiabálni továbbra is. ... már egyszer megállította, és udvariasan felhívta figyelmét, ha ilyen gyorsan hajt, nem érteni a teljes

mondatot, csak elszakadozott foszlányok jutnak az utcai emberek fülébe, s bizony éppen azt nem hallják meg, amit kellene, hisz olyan gyorsan tovarobog, szóval, hogy mikor és hol lesz az az előadás... a fiú ugyan meghallgatta, és aztán ugyanolyan magafeledten folytatta az egészet, láthatóan élvezte a saját hangját, meg hogy most ő uralja az egész térséget, mondott is valamit, hogy meg van határozva, ennél lassabban nem haladhat, fenntartaná a forgalmat...

Ám Kurdics látta, hogy a srác valósággal kéjeleg, felerősített hangja, hogy úgy mondjam, mindenhatóságában, s továbbra sem lehetett kikagylózni, miről is ordibál tulajdonképpen. Leszámítva a cirkusz nevét meg a túlzottan halmozott jelzőket, mármint hogy milyen csodás meg a többi...

No igen, kedves uraim, csakhogy végig tudtam mondani ezt a hosszú magyarázatot egy szuszra, hangsúlyozom, hogy én egy helyben ülök, amit egyébként Kurdics is javasolt a cirkuszos propagandistának, mármint hogy jobban tenné, ha itt-ott leállna a gépkocsival, nyugodtan elmondaná, amit kell, s mindjárt jobban boldogulna, ugye, az emberiség mind a két oldalon.

Á, legyintett magában Kurdics, erre meg azt mondaná, hogy nincs engedélye megállni... tehát, ugye az embereket mindig az mozgatja, hogyan találjanak kifogást, egyáltalában szívesebben mondanak nemet, mint igent, mintha talán megalázónak érez-

nék, hogy hallgatnak egy javaslatra, amit eléjük tár, ugye, az élet.

– Kislány, hozna még egy kört? De kevés habbal. Van barna is? Nem bánom.

– Lehet barna, urak? Hát akkor...

Kurdics az idő tájt még egyetemista volt, történelem szakos, a magyar középkorral, pontosabban a XVI–XVII. századdal foglalkozott, s mivel a levéltáros szakot is felvette, nyári gyakorlatra az egyik nagy könyvtárba osztották be.

Ott Mellyeiné volt a főnöke.

Kellemes, illatos asszony. Kurdics egy alkalommal némi csodálkozással figyelt fel rá, hogy ez az érett nő nagyon hasonlít egy tulipánra. Hátulról. A hasonlóság a faránál kezdődött és aztán szépen ívelő derékvonal, a lapockatájon szélesebb rész, akár a tulipán – s ha néha a tarkójához nyúlt haját igazítani, aztán a két gusztusos karját emelve nyújtózkodott egy kicsit... istenemre, mint egy nagy tulipán. A kedves, szép Mellyeiné teljesen elfogulatlanul viselkedett a beosztottja előtt.

Mondom, ez akkor történt, amikor azzal a cirkuszos-autós fiúval nem jutott dűlőre, ám efölötti csalódottságát jólesően enyhítette, hogy felfedezte Mellyeinét, mint tulipánt.

Mellyeiné amellett irodalmi szerkesztő is volt egy könyvkiadónál, s amúgy szórakozottságból talán, ott

felejtett egy novellát Kurdics asztalán az oklevelek, aranygerincű lexikonok és spirálfüzet oldalánál...

Kurdics hát beleolvasott.

– Olvassa el nyugodtan – mondta később Mellyeiné Kurdicsnak, amikor az vissza akarta adni neki. – Mit szól hozzá?

Önök jól tudják, kedves uraim, Kurdics nem az a fajta aki – bármennyire szeretett is régi könyvek közt lapozgatni, jegyzetelni, mit tudom én, corvinák szép írású mondatait olvasgatni, ne engedett volna azért a kedves megengedésnek, hogy úgy mondjam, kutatói énjét kvázi félretéve.

Beleolvasott. Átfutotta az egészet, majd kényelmesen nekilátott elölről.

„Azon a nyáron én is találtam egy lányt a Balaton partján. Hallottam róla, hogy szoktak ott lenni ilyen lányok, akik csak feküsznek.

A part legszélén botlottam belé, a kővel kirakott hullámtörő szegélyén. A kövek hepehupásak, barnásak, vörösek, jól állt nekik a szőke lány. Könnyű volt meglátni.

Lehajoltam érte, a karmaimat belemélyesztettem, és néztem körül, hogy nem kell-e valakinek átengednem. Senki nem járt ott."

Kurdics hümmögött, majd puha grafitceruzával megjelölte ezt a „karmaimat belemélyesztettem" mondatot, és olvasott tovább. Bár, ki tudja, gondolta,

ha a szerző ragaszkodni fog hozzá, akkor maradhat is. Így a törléssel ugyan jobb lenne, ámde majd meglátjuk.

„Viharos idő volt, csapkodott a víz, az ég sötétszürke lett már órákkal azelőtt, a túlpartot se láttam. Ezeken a viharos napokon mászkáltam én leginkább. Fölemeltem a lányt, tartottam a karomban, bámultam a csukott szemét. Vastag szája volt, csukva tartotta.

Kezdtem fáradni, kerestem a szememmel alkalmas helyet, ahová letehetem. Meztelen lánnyal a karomban semmit se csinálhattam, meg akartam szabadulni tőle, de valahogy ugyanoda nem akartam lerakni.

Sétáltam vele egy darabig, aztán a negyedik vagy az ötödik padra végre ledobtam. Megnézegettem, letettem, ennyi elég is lett volna...

Olyannak látszott, mint minden más lány."

Esetleg másik, gondolta Kurdics, de nem írta át.

„Olyasféle arca volt, mint a legtöbbjének, amíg fiatal. Semmiben sem különbözött senkitől, nem is nagyon mondhattam volna meg, hogy milyen is.

Jó volt nézni."

Jaj, csak el ne rontsa, aggódott magában Kurdics. Nehogy halott legyen a lány.

„Le is tettem. Azt nem mondhatom, hogy elfelejtettem rögtön. Járt az eszemben. Készültem rá, hogy egyszer majd visszamegyek, hátha ott fekszik még. Csak nem tudtam elképzelni, hogy mit kezdhetnék vele újra, ha mégis ott lenne.

Jobb is volt rágondolni, mint a valóságban fogni. Sokkal jobban át tudtam érezni, hogy fogom, mint amikor tényleg tartottam."

Nagyon jó, gondolta Kurdics.

Könnyedén lépett mögéje Mellyeiné.

– No, Kurdicsom, talált valamit?

– Valami nagyon jót.

– Meglátjuk.

És ellibbent.

Kurdics aztán végigolvasta a novellát.

Ámde még ott vagyunk, hogy Kurdics gondolatai folyton elkalandoznak.

Ami a novellát illeti, ez a kérdés ott Kurdics teljes megelégedésére oldódik meg. Azaz, hogy azoknak az időknek a jellemzője szerint, amikor még fiatal az ember, és mi történhetne más.

Ez a történet leírása során szépen kifejlik, s igazából maga a sztori sokkal inkább annak az időnek – mondjuk korszaknak? – a sajátosságai szerint zajlik, zajlott, eképpen talán magáról az írója által ábrázolt fiatalemberről szólt, egy életérzésről, amit Kurdics szinte pontosan ugyanígy élt meg.

Jöttek a történések, ugye, aztán kell valami konfliktus is – voltak konfliktusok, természetesen –, hiszen egy irodalmi műben kell lennie konfliktusnak – hacsak nem lírai költemény –, nem, ez tisztességes novella, érdekes konfliktussal, majd kifejlettel, s ezen tűnődve Kurdics egyként keveredett bele a művészet szabályaiba, melyet a novella kapcsán idézett fel, s a dalocskába, mely az egymásra találásról, vagy nem találásról, illetve a lehetőségeiről szólt.

A konfliktus a novellában arra való, hogy megoldódjék, persze minek is volna különben. Hiszen azt várjuk, hogy a dolgok befejeződjenek, ezt várja az olvasó, és maga az író is. Mert ez az elvárás magából az emberből adódik, akár olvasó, akár író az ember.

Egyszóval sok közösre talált Kurdics a novellában és a saját életében, jobban mondva abban az életérzésben, amiről a történet szól. Nyilvánvaló, hogy tetszik az, amiben magunkra ismerünk.

Igen, ez így van, gondolta Kurdics, bár az ő életében azért kicsit máshogyan történtek az események.

A történetek, ugye, befejeződnek valahogyan, mindenesetre az életben nem ott fejeződnek be, mint az írásban.

„És eljött egy pillanat, amikor egyikünk se sejtette, hogy mi van, mi lesz, bár, hogy az idő és benne a mi cselekvéseink mindig folytatódnak, az nem lehet vitás." *

---

* Csaplár Vilmos: A vágy

A novella mondja így. Jól mondja.

A szó, az írás eszköze hajlékony, engedelmes. Az író megváltoztathatja a valóságos megtörténést, szebbé írhatja, hogy úgy mondjam, de egészen biztos, hogy a teremtett valóságot ugyanakkor mégis az irányítja, izgatja, ami úgy volt, van, ahogyan nem kerül be az írásba, a teremtettbe.

Ez az ihlet-forrása, kedves uraim, ugye. És a szó nagyon fontos. Vagy a hiánya.

A szó az írás királynője, hogy úgy mondjam. Ő az elérni való, ő az, amivel történik minden, és a szó mögött persze mindig ott van az, ami valóban van, volt vagy lesz, akár le van írva, akár nem.

A történet így végül megáról az íróról szól.

Mondom, ezek életérzések. Az idő egyébként nyitott, s nemcsak előre, ezt szoktuk szeretni, de hát az idő minden irányba nyitott. A múlt felé is, az van. A teremtett, írt dologban szabad az átjárás, időtől, tértől függetlenül, így az író átmehet az írt alakba is.

Persze tudjuk, hogy valójában az, ami van, nem úgy van. Mondom, valójában, mert az írásban azért így van. Nem olyan bonyolult ez, uraim.

No jó, azt ígértem, hogy bizonyos Mellyeinéről fogok beszélni önöknek.

A régi kéziratokkal való elfoglaltságai közben Kurdics akkoriban még eredeti, történeti értékű iratokat, leveleket, adományozó okiratokat is gyakran bogarászott, ez teljesen le is kötötte érdeklődését.

Ibolyának Kurdics ugyancsak lekötötte az érdeklődését. Ibolyával itt a Mélytányér nevű gyorsétteremben szoktak találkozni, együtt ebédeltek. A munkahely Mellyeiné terepe volt.

Kurdics szerette a szép szavakat. A kifejező szép szavakat. Ezért nem találta benne örömét, amikor ott a könyvtárban elterjedt, hogy „A Mellyeiné, Mellyei, igen jók a mellyei." Ez igaz volt, de ezen Kurdics el sem mosolyodott.

Hogy mégis mi volt a baj Mellyeinével? Hát ez az. Mellyeiné ugyanis idegesítette Kurdicsot, ugye.

Éppen ebédidő volt, s Ibolya a büféasztalnál szemközt ülve Kurdiccsal kissé odébblökte poncsóját – azt hordott –, és meleg arcával, karjaival, a Mellyeinét is megszégyenítő csinos, jókora melleivel közelnyomult az asztal fölött.

Félretolta tányérját. Ez ugyanolyan tányér volt, mint az, amelyikből megismerkedésük alkalmával kedvesen visszaszolgáltatta Kurdicsnak a főtt tojást, villája hegyére tűzve. Ugyanis akkor Kurdics tányérjáról egy kanálmozdulatra a tojás átugrott Ibolya paradicsomos káposztájába Kurdics lencsefőzelékéből.

S mondom, Ibolya mosolyogva átnyújtotta a főtt tojást. Így ismerkedtek meg. Azóta is mindig ugyanúgy ültek le. Most is. Ibolya most is paradicsomos káposztát ebédelt.

S akkor Ibolya:

– Hát mért nem kéred ki magadnak, kisfiam?

– Már megtettem, de nem érdekli. Ahogy belép a szobámba, máris tréfásan hunyorogva rákezdi, hogy nincsen megelégedve egyes kifejezések jelentőségével. Jelentőségével, érted?

Mert nem helyes annak jelentősége, hogy a babot elvetik. Nem elvetni való az, mint valami helytelen dolog. A bab igenis helyes dolog, ámde nem elvetik, hanem bevetik. Mármint a földbe.

És néz a Mellyeiné, szájsarkán évődő mosoly: „Nem gondolja, Kurdics?"

– Érted, érted, szóhoz sem jutok, ő meg mondja, mondja. Ám ha bevetik, mi az, valami tüzérség? Hogy a harc menetében bevetik a tüzérséget? Én meg csak motyogok, hogy a tüzérséget igenis bevetik, de a babot nem. Mert azt elvetik.

Erre azt mondja sejtelmesen, hogy „Gondolja, Kurdics, hogy a tüzérséget bevetik?" Igen, mondom neki. Erre elkacagja magát. De még ennél is jobban bosszant, hogy nem a szavak jelentéséről, hanem a szavak jelentőségéről beszél, soha nem mondja másként. A szavak jelentősége, képzeld.

– Jaj, azt hiszem nyitva felejtettem az ablakomat, ott van, látod...

– Ott laksz?

– Az az albérletem. Be kellene csukni az ablakot. Igaz is, mióta ebédelgetünk már itt együtt, s még meg sem nézted az albérletemet. Kényelmes kis szoba.

Csak ha most rákezd az eső, beverődik az ágyamra. Igaz, csak csepereg, talán nem is lesz eső.

És Ibolya visszasikeredett a székre.

– Szóval Mellyeiné... – mondta elgondolkozva.

– Képzeld, valami érdekes régi kéziratot olvasgatok, ő meg jön ezekkel meg a nagy kacagásával. Meg azt mondja, hogy ha valaki kirúg a hámból, akkor berúg. Na, ennek milyen a szójelentősége?

– Azt kirúgják a kocsmából – mondta önkéntelenül.

– Mi a fenének folysz bele az ilyesmikbe? – folytatta Ibolya.

Kurdics megígérte, hogy nem folyik bele. Inkább hallgat majd.

Igenám, csakhogy Kurdics azt bevallani sem merte Ibolyának, hogy Mellyeiné hol egy ízes vajaskenyeret, hol egy kolbászos szendvicset rakott az asztalára ott a könyvtárban, amikor a küszöbről visszamosolyintva megtért a bázisára, a főnöki szobába.

Kurdics pedig nem tudott ellenállni, hiszen még csak nem is reggelizett abban az időben.

Elfogadta Mellyeiné adományait, némi bűntudattal, de befalta a kistányéron lévő ételt. Hát ez így bizony nehéz, tűnődött.

Kurdics szenvedett. Ibolya csóválta a fejét. Majd megint felugrott az asztaltól, kinézett az utcára, meg föl a nyitott ablakú szobájára. Odament Kurdicshoz, átfogta a vállát és legszebb mosolyával nézett a fiúra:

– Gyere, kisfiam, be kell csukni az ablakot.

– ...

– Most mit néznek így, uraim? Maguk megszokták, hogy mindent ki kell mondani?

Csak ülnek itt, amikor mesélek. Hát persze, hogy becsukták. Jól becsukták azt az ablakot.

Kurdics egyébként néha előfordul itt a Mélytányérban. Fel szokott nézni arra az ablakra.

A Kurdics tanár úr.

Mert akkoriban – mondom, régebben – az az ablak még gyakran nyitva volt, és azt az ablakot gyakran be is kellett csukni.

De a képzeletében nem halványultak el Mellyeinének azok a telivér ízű kaccantásai, amikor be-benézve Kurdicsra olyasmiket mondott, hogy a babot bevetik, és a tüzérséget is bevetik.

Igaz, azt máshogyan.

... azt ígértem önöknek, kedves uraim – mondta Laci, a Kurdics barátja –, hogy Kurdicsról fogok még mesélni, itt, a törzshelyünkön, vagyis a Mélytányér nevű vendéglátóipari vállalkozás faragott asztalánál.

... jó. Hát, ezzel a Kurdiccsal annyi minden történt... Akárhol kezdek is bele. Ezek a dolgok mind vele estek meg, de csak úgy fogom mesélni, amint éppen adódik. Mert Kurdiccsal a dolgok már csak így szoktak történni...

Kurdics a kohóban

Kurdics egy nyáron dolgozott a kohóban. Igaz, csak a finomhenger-, másként hidegsoron, ahová kígyózva érkeztek a sínek, ezeket hosszú nyelű csípőfogóval igazították el a bentiek, itt kinn aztán meg kellett várni, míg lehűlnek szürkére-feketére, s akkor a csuklóra igazított bőrleffenccsel megragadja a végükön az ember, s gyorsan visszalöki a másik görgősorra.

Benn egy kisöreg a kuckójában ülve a lyukasztógéppel ráverte az összeillesztésre szolgáló két lyukat. Kész a sín.

Bányasínek jöttek. Ezek könnyebbek, karcsúbbak, jobb velük dolgozni. Kurdics feje fölött egy hullámpalával fedett afféle szárnyék védett a perzselő naptól. Augusztus, ugye.

Benn, a kohónál állandóan lapátolták a szenet a torokba. Ott fortyogott a pokol. Mikor aztán megbillentették a nagy bögreszerű edényt, folyt a vas. Szikrázva, lángolva. Kurdicsot oda nem engedték. Mint afféle nyári segédmunkás, tette a dolgát, ahová állították.

Lehetett bírni. Ha lenyomta a sínszál végét, füstölt ugyan a bőrleffencs, de a szál hamar betalált a másik görgősorra, s aztán mehetett vissza.

Néha átdübörgött fejénél jóval odébb a nagy elektromágneses daru. Egyben markolta fel a síneket. Ha kikapcsolna az áram, agyonütnék a vasak az embert. Vigyázni kell. Az a pár méter, odébb, maga az élet, az életben maradás.

Felhősödött. Jöttek a sínek, Kurdics lökdöste őket vissza. Később, amikor nagy meleg cseppekben hullani kezdett az eső, még jól is esett. Hűsít.

Aztán már csapkodott is. Nem baj. „Meghúzom, billentem rálököm, a görgősor viszi."

Kis csermelyekben folyt le mellén, hátán az esővíz.

Mert kiállt az esőbe. A sínek füstölögtek, gőzölögtek. A darus asszony meg odahajított neki egy almát. Elkapta, felnézett, de addigra az már tovább gördült.

Szakadt az eső. Az almát beharapta a szájába, és csinálta a dolgát. Gondolta, megvárja, míg az asszony visszakocsizik, s majd odaint neki köszönetül.

Benn a présgépnél nem állt meg a munka. A sínek szépen nyomakodtak ki az idomra készített nyíláson, csinos hosszú szálak csúsztak eléje.

Állt az esőben és dolgozott.

Egyébként ebben a városban délután alig volt férfi az utcán.

A műszak végén, kettőkor megebédeltek – jó kaja volt, sűrű leves, hús mindig, tészta is és alma, vagy narancs. Ez jó. De amikor beálltak a buszok, és a délelőtti műszak megtöltötte, s elhúztak, a délutániak

meg éppen beálltak az előzők helyére, az utcán leginkább sétálgató nőket lehetett látni.

Mentek haza a munkások. Némelyik a faluvégen szállt le és egyből megfogta az előző este a diófához támasztott kapa nyelét. Estig csinálták a háztájit. De a városban alig-alig akadt férfi. Kurdics lődörgött a városban.

Ott a lányok jószívűek voltak, meghívták az embert egy-egy vacsorára, vagy csak pohár sörre.

Aztán néha sietősen felálltak, elmentek valami kísérővel, aki a másik asztaltól intett nekik, mert este azért voltak ott férfiak, de aztán úgy fél óra múlva visszajöttek megint, kifizették a fogyasztást. Volt pénzük.

Kurdics jól érezte magát köztük. Volt, aki késő este magával vitte az albérletébe.

Jó volt az a nyár. Ötkor kelni, hatkor dudál a gyár, meló, meló, aztán ugye a délután, az este.

Kurdicsra nem sok figyelmet fordítottak ott benn. A brigád. Hanem annak a napnak a műszakváltásakor, amikor a brigád még a buszra szállás előtt összeült, a brigádvezető odahívta maguk közé. Eléje tartotta a cigarettás dózniját, vegyen.

A többiek néztek.

– Jól van, öcsi – mondta a brigádvezető.

Kurdics rágyújtott. És tudta, hogy el van fogadva.

Kurdics és a lókötés

Kurdics azért nézte meg olyan sokszor ezeket az amerikai kovbojos filmeket, mert végre is szerette volna kilesni, kitanulni, hogyan kötik ki lovaikat a legények. Amikor a saloon előtt nyeregből szállnak, és tudják, ahhoz a korláthoz állítják a lovaikat, ami ugye a bejárat előtt van.

De az az érdekes, hogy a filmrendezők erre nem nagyon ügyelnek, sőt az operatőr sem, mert ugye leszáll a kovboj, átveti a ló kantárját a korláton felülről, mint valami nyaksálat, vagy mi, átveti ugye és máris a revolvertáskáján kalandozik a kamera. S löki szét a legény azt a rugóra, vagy mire járó két ajtószárnyat... s máris kapja elő a stukkert.

De hát a ló így könnyen elszabadulhat, főleg a lövöldözés zajára, hiszen könnyen lecsúszik a kantárja, s akkor aztán hajkurászhatja a fickó, miután halomra lőtte ott benn a vendégsereget.

Csak Lucit nem, aki az intézmény sokak által megbecsült szereplője. Mert rá vigyázni kell, szükség lesz rá máskor is.

No, mondom, kitartó szorgalma eredményeként Kurdics aztán csak kifigyelte, hogy egyes filmeken a kovboj, ugye felülről kétszer is átveti azt a kantárt, alul megfogja, és úgy dugja át a korlátnál, hogy a szíjra nem görcsöt köt, hanem az a közepe táján bújik a

félhurok alá, fent kimarad ugye a kantár vége, s ha a ló rángatni akarja, az csak még inkább megfeszül. S ez ráadásul a könnyű menekülést is hatékonyan szolgálja, mert csak kézbe kell kapni, megrántani és kioldódik a feszes kötés.

Ez egy igen praktikus mód, mert ugye a kovbojnak néha sietősen kell elhagynia az ivó belterét, hogy úgy mondjam.

Kurdics aztán még sok más kovbojfilmet is megnézett, de csak ritkán láthatott ilyen szakszerű lókötést. Tegyem hozzá, mert a rendezők nem figyelnek a részletekre.

Mit mondjak, az ilyen filmrendezők még azt sem tudják, s nem is ábrázolják, hogy a kovbojok közt volt néger is, nem csak fehér. Ezek persze néha bankrablók is, de a lényeg az, hogy a prérin, a legelőkön átlag minden két fehér kovbojra egy néger kovboj jutott. Mintha ezek nem tudnák ugyanolyan jól vetni a hurkot a ló vagy a tehén nyakába, mint a fehérek?

Szóval azt hiszik, hogy a sztorit, ugye, csak úgy a hirig – vagyis ugye a kulmináció – tetőpontját, a gyilkolászásra ügyelve kell, ugye leábrázolni.

Nagy tévedés, kedves uraim. Mert a részletek igenis nagyon fontosak.

Sajnos kialakul egy elvárás, és aztán unalomig azt ismétlik. Mit mondjak, szinte minden kovbojos filmben van tűzvész, csak úgy ropognak és lángolnak a deszkából, vászonból összerótt kellék-city falai.

Aztán a rosszfiúk meg mindig, már az első pisztolylövésre meghalnak, a jófiúk meg csak megsebesülnek. Ettől még a játékon belül is hitelét veszti az egész. Igenis ne haljanak meg azonnal a rosszfiúk, hanem tisztességesen, ahogyan kell, az anyjuk istenit.

Persze, azért haljanak csak meg, a szép szőke lédi pedig ne, hiszen akkor kit fog a film végén feleségül venni a kovboj, ugye. Mondom, fontosak a részletek, mert hát jóllehet, tudjuk, hogy ez az egész csak a szórakoztatásunkra van kitalálva, azért ne nézzenek minket olyan ostobának, hogy nem figyelünk a részletekre, és a nagy izgulás közben mindegyre a jó győzelmét várva még gyengének is mutatjuk ugye a rosszfiúkat. Mert ha azok tényleg olyan semmi alakok, hogy egy lövéstől végleg elpusztulnak, akkor nem is olyan érdekes az egész. Jól ki kell, kérem, dolgozni a részleteket, nem csak elnagyolni az egészet.

Mármost, ami az imént említett lókötést illeti, önök most valami csattanóra számítanak.

Mondjuk arra, hogy Kurdics az alföldi magyar csikóslegények munkamódszerei ismeretében nálunk minden alkalommal helyes lókötést látott. Ez megfelelne az önérzetnek.

De hát az az igazság, hogy Kurdics nem ismerte az alföldi magyar csikósok lókötési szokását.

Meghát ugye, a mi rónaságunkon nincsenek saloonok.

Kurdics és a ragadás

Kurdics szeretett olvasni. Főleg novellákat, azokat szerette, mert... azokat szerette.

Tudják, kedves uraim, már ez úgy van, hogy ki ezt szereti, ki azt, van, aki a sárgarépát, van, aki a tengeri hajózást, vagy éppen a feleségét. Szóval Kurdics olvasni szeretett.

Éppen egy karcsú kötetet tartott a kezében, végigolvasta az oldalakat, aztán lapozott, ugye. Ezt olvasta, amint továbblapozott és folytatta az előző oldalon abbamaradt mondatot:

„Ez volt az egyetlen jele az életnek ebben a meden-... (itt lapozott... majd folytatta...) *hogy úgyszólván szüntelenül látta, megszokta a hangját, a mozdulatokat, egész lényét, mint ahogy az ember megszokja azokat, akikkel állandóan együtt van."*

Eddig tartott a mondat. És nem értette. ... *az életnek ebben a meden-* (itt kötőjel volt...), s aztán *hogy úgyszólván*. Mi az a meden-? Tán medencében? De nem így folytatódott, hanem, mint mondom, hogy úgyszólván... satöbbi. Tán valami nyomdai hiba? Kimaradt egy sor? Ebben a meden-... hogy úgyszólván szüntelenül látta... Hm, hm.

Végül rájött, hogy összeragadt két lap, így hát kettőt lapozott.

Aha. Így már érthető, hogy nem érthető, ugye. No, tegyünk még egy próbát, máshol.

„Folyton anélkül, hogy tudnák, hogy... (lapozott...) *válaszolt; ez az isteni este elzsibbasztotta..."*

No, ez is kellőképpen érthetetlen volt.

Ám Kurdics nem olyan ember, aki hamar feladja, ezért még egy próbát tett:

„Odamentem hozzá, és szelíden lassanként lelkére... (lapozott...) *Ősszel vadászni mentem barátaimhoz egy picardiai kastélyba..."*

Kurdics most már megvakarta a feje búbját. Jól tudta, hogy eltér az önmagának előbb tett ígéretétől, hogy csak háromszor nézi meg ezt a különös jelenséget, mégis – mert tudjuk, hogy Kurdics nagyon makacs – még egy kísérletet engedélyezett magának.

Ezt olvasta:

„A zsalugáter, a nagy deszkazsalugáter nyitva volt. Gondo-... (itt lapozni kellett...) *boldog, elégedett. Vártam. Magam is boldog voltam..."*

Ejnye már! Most Kurdics kissé tán bosszankodott is, de azért valami huncut manó vagy mi, hirtelen kirobbanó nevetésre bírta rá, és nem törődve a jelenség okával, vagy a magának tett, és megszegett ígéretével... új és új próbálkozásra ragadtatta magát. Mármár megmámorosodott, amint sorra lapozta azoknak a mondatoknak a folytatását, amelyek, ugye, még az előző lap alján voltak.

Ilyeneket látott:

„Az orvos megnyugtatta, de talán még most is azt a tűzvészt akarta eloltani, amelyről azt hitte, hogy a testében ég."

No, végre egy mondat, amelyik ponttal ér véget a lap alján. Aztán lapozott:

„Körülállták Bermoutier vizsgálóbírót: a saint-claudi titokzatos bűntényről nyilvánított véleményt."

Nono, ne csalj, Kurdics – mondta magában –, hiszen a második mondat már egy következő novella első mondata.

De most már nem számított itt semmi. Kurdics olvasott, lapozott, olvasott és lapozott. Szinte már szenvedélyesen.

„Gyakran találkoztam vele némely tanyazugban is... (lapozott...) *-lyedt tovább és elnyelte az óceán."* Lyedt és elnyelte?

Még sok ilyen furcsa mondat akadt, s egyszer csak azt mondta: most már elég legyen.

... de nem, mégsem. Érezte, hogy elönti a játékszenvedély, és most már a könyvbe összevissza beleolvasva olvasta, amit a véletlen kínál.

Némi elégedettséggel érzékelte, hogy ő most tulajdonképpen átveszi a dolgok irányítását, ő idézi elő a véletlent, szeszélyesen, mégis izgatottan várva, hogy mi jön ki belőle. Felütötte a könyvet a közepén, és beleolvasott:

„De az a vágy, amely Sacrament úr szívébe már oly fiatalon beköltözött, nem hagyta el soha többé... (más

helyen ütötte fel a könyvet, és egybeolvasta, amint a szeme beléakadt):

„... nyalogatott, harapdált, mint amikor nagyon örül. Egyszer csak a foga közé fogta az orromat, és én éreztem, hogy belém nyilall valami. Halkan felsikoltottam és letettem a kutyát... (új helyre lapozott) *... és nagy gondolatokat sugall a léleknek, nem is eszméket, inkább érzéseket, az embernek kedve támad, hogy kitárja a karját, kitárja a szárnyát, és átfogja..."*

Hát, ez bizony elég zavaros, hümmögött Kurdics. Aztán megint nagyot nevetett, mert ezt olvasta:

*„Ó, az érzékek! Ha sejtené, milyen hatalmuk van! Néha éjszakákon át lihegünk tőlük, izzik a bőrünk, rohanvást dobog a szívünk, lelkünket őrjítő látomások tépik! ... Megállapítottam, hogy már kész nő, és szüntelen szerelmi vágyak emésztik. Csak rá kellett nézni, máris látta az ember – vastag, húsos ajka volt, mindig kissé nyitva, mint a virág..."**

Akkor letette a könyvet. No, igen, az érzékek. Ugye, az érzékek, mert azok aztán...

Aztán elgondolta, bár ez játék, szenvedélyes, bolond játék, de, szóval... van-e joga ezt csinálni. Van-e? Hiszen így összezavarja a szép menetelesen felépített novellákat és becsempész valami esetlegességet.

De hát nem így van ez az életben is? – hogy a szépen felépülni készülő események félbeszakadnak, másutt folytatódnak. Hm?

---

* Az idézetek forrásai Maupassant novellák.

Önök azt jól tudják, kedves uraim, itt a Mélytányér nevű ivóban, evőnek is mondhatjuk, hiszen kiváló sültek és főttek is vannak itt, nem csak holmi sörök, fröccsök – tehát önök azt jól tudják, ugye, hogy Kurdics leginkább a szemlélődések embere, így hát ennyi olvasott összefüggéstelenség felett tűnődve először is azt szögezte le magának, hogy az élet sokrétű és bonyolult.

Többnyire ki lehet találni, hogy mi lehet a történetben a nem olvasott oldalakon, melyek miatt, ugye ilyen váratlan összeolvasások adódnak, mintegy a történetnek egy későbbi szakaszában, hogy úgy mondjam.

S Kurdics azt is tudta, jóllehet nem hangsúlyozta túlzottan sokszor, hogy végeredményben a valóságos valóságban is éppen így, ilyen váratlan következésekkel szoktak folytatódni a dolgok, ugye... és igen gyakran valami egészen más jön, ugye, mint amit megszokott meseváró igényeink remélnek.

Mert az, ami ilyenformán kimaradt, az ugye az mégis ott van, és mondom, többnyire ki lehet találni, ilyenformán a nyugodtan folydogáló epikai menet – ha ugyan itt-ott rakoncátlan hullámot vagy éppen hullámvölgyet vet is, hisz ugye, az egész mégis összefügg a maga természetességében.

Mint ahogyan az elmesélt történetek sem az ihlető valóság teljes egészét szokták feltárni, hanem az írók talányosan kikerekítenek valami tetszetős befejezést,

pedig az, ami nincsen szavakkal kimondva, az van, nagyon is van, miként a nem olvasott lapokon is teljesen az elvárásoknak megfelelően megy előre a történet.

Csak hát az összeragadás, ugye. A lapok azért lapozódnak, mert összeragadnak. Az egyik oldal után ugrik az összefüggés, ha nem figyel jól az ember.

Ez hát az életnek valamilyen játéka, tűnődött Kurdics. Sőt, azt is tudni vélte, hogy az életben még az sem úgy van, mint a leírt történetekben, ugyanis az élet kimeríthetetlenül bőséges folyamata független attól, amit leírnak, mert az élet az kérem, úgy van, ahogyan van. Értik az urak, tudom.

Mindazonáltal, kedves uraim, azt hiszem, azt önök nem tagadják, hogy a ragadásokban van valami titokzatos, valami rejtelmes, valami izgató, bizsergető, hogy mást ne mondjak.

Kurdics, az édes

Az természetes, hogy Kurdics belépőinek stílusa, gondolhatjuk uraim, valósággal egyénisége van. S az is természetes, hogy ez az egyéniség magának Kurdicsnak az egyénisége.

No, nem kell valamiféle színpadi belépőkre asszociálnunk ezúttal. Mert Kurdics belépőinek helyszínei ugyanilyen alkalmasan működő talponállók, csehók, köpködők, sőt hullamosók, már ahogyan a köznyelv névvel illeti ezeket az alapvető légszükségleti intézményeket.

Kurdics már az első mozdulattal, az első pillantással kapcsolatot keres az ételpultnál tevő-vevő lányokkal. S miközben a mélybe vezető lépcsőkön ezt a belterjesebb közeget közelíti meg, egyidejűleg azt is felméri, hogy a pénztár előtt nem sokan sorakoznak. Ami mármost a szorosabban vett öltözködési stílust illeti, Kurdicsnak nemcsak a stílusa, hanem a kabátja is elég szoros volt. Alighanem kimeríthetően jellemezhető egyébként az éppen emiatt széjjelgombolt kabáttal. Jellemeznünk kell még a kissé feltolt nagykalappal is, amely együttes kétségkívül érdekessé tette Kurdics amúgy rokonszenvet keltő egyéniségét. Valamint figyelemre méltóvá azt a kézmozdulatot, mellyel leginkább államelnökök repülőtéri fogadása

alkalmából találkozhatunk a televíziós képernyőn a megérkezés pillanatát rögzítő kamerák munkája nyomán. Mert az az időpont, amikor elénk éppen az emberek, képletesen az egész ország népe elé lép egy elnök. Az bizony nem akármilyen. Kurdics is ilyen stílusban.

Ám most mégsem a pénztárnál sorban állók mögé lépett, hanem bizonyos indokok folytán kitérőt tett, s eltűnt pár percre a két ajtó közül az egyiken. Azon, amelyik rendszerint jobboldalt található.

S miután ilyen elegánsan sikerült kifejeznem magam, nincsen akadálya, hogy figyelmünket az ételpultnál álldogáló lányok irányába tereljük.

Ez alatt a törékeny idő alatt, míg Kurdicsot nem láthatjuk – ám aztán jön majd, ígérem –, ilyen párbeszéd zajlik le az ételes pultnál:

„Te, Icc! Megjött..."

„Ja? Az édes?"

S a két lány összenevet.

Kurdicsot ugyanis itt a Mélytányér nevű kiskocsmán belül, melyet mondtunk már kisvendéglőnek is, holott igazából félig talponálló, nos, Kurdicsot a személyzet szokatlan néven emlegette, s valahányszor kimondta valamelyikük ezt a nevet, hát nagyot nevettek. Sőt, már ki sem kellett mondani. De milyen néven nevezték? Hát, így:

„Édeslencsepörkölt – nagy szeletkenyérrel – s vörös-kétdecitisztaszeretettel."

BP. SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR

Igaz, hogy ilyen hosszan ezt mostanában már nem szokás kiejteni. Állítólag a délutános műszakban volt valaki még egy hónapja is, aki képes volt reprodukálni a mondatot, de az kilépett és elment kabinosnak a Rudas Gyógyfürdőbe.

Nomármost abban, hogy ez a név Kurdicson maradt, többé-kevésbé az az eltagadhatatlan tény látszott főszerepet játszani, hogy Kurdics valóban szinte minden nap lencsefőzeléket ebédelt pörkölttel, szelet kenyérrel, s utána két deci vörösbort ivott meg tisztán. Ám, ha mélyebben belegondolunk a szakács ebben legalább ennyire ludas, hiszen lencsefőzeléket télen-nyáron lehet kapni – ludaskását viszont nem –, s hogy Kurdics éppen a lencsét szereti, hát ennyi szabadakarat-nyilvánítása már csak lehet az embernek.

Mielőtt Kurdics eme szokatlan nevének elemzését folytatnánk, mintegy kitérőleg arra is magyarázatot kell adnunk, hogy miért szólította Iccnek kolléganőjét az Iccnek szólított lány kolléganője. Noshát azért, mert így hívták. Icc. Bizonyára Ica lehetett valamikor, de itt Icc lett a neve, mely változatban a magunk részéről talán az icce, vagy inkább a cica ihlető hatását kutatjuk.

Kurdicsra visszatérve – a történeti hűség kedvéért – meg kell jegyeznünk, hogy valamikor régen először a pénztárosnő figyelt fel az étel-ital ilyen sajátos egybehangzására, melyben a tiszta még a borra, ám a

szeretettel már Kurdics jó modorára vonatkozott, s a lendületesen kifejlődő, mi több, felívelő mondat közepetáján elhangzó „s" kötőhangzó hallatlan bájt kölcsönzött az egésznek. Mármint a lencsefőzeléknek, a pörköltnek, a kétdecinek és természetesen magának a mondatnak is.

Még jóízűen taglalhatnánk, hogy a főzelék kenyérrel, a bor tisztán, illetve „tisztaszeretettel" ugyancsak egyénien társult az élményhez. Mely élmény a pénztárosnőt sorozatos elmesélések útján megvalósított „Kurdics-népszerűsítésre" ragadtatta.

Ahogyan én Kurdicsot ismerem, hiszem, hogy ez a személye köré fonódó humoros hangulat nem zavarta őt, mert – úgy gondolom – tisztában volt vele, hogy mindez a szeretet megnyilvánulása, tehát becsülni való. Mindenesetre ez a tanáros, kissé ugyan kopott, de mégiscsak sárm, ez, kérem, Kurdics megnyilvánulásaiban szintúgy megbecsülni való volt.

S van is. Mert nézzék, Kurdics éppen most lép a pénztárgép elé, s jól tudja azt is, hogy amikor szóra nyitja a száját, miért mosolyog a pénztárosnő, amint azonnal „beblokkolja a gépbe" – hiába no, ezt pénztárosnőül így kell mondani, hogy „édeslencse, pörkölt, kenyér, s két deci tisztán..." No, az, hogy a lencsét miért hívja édeslencsének, s hogy Kurdics miért nagy szelet kenyeret kér, amikor itt a kenyér mindig nagy szelet, a lencse meg édes, no, ezek már misztikus mellékkörülmények.

Ám abban biztosak lehetünk, hogy amikor az italos lány átnyújtja a két deci vörösbort, azt tiszta szeretettel teszi.

Kurdics és egy nyári délután

Egy forró nyári délután, úgy öt körül, Kurdics találkozott – immár régóta néhai – latintanárával.

Míg kulcsával a nyitott kertkapu zárjában babrált – „nyilvánvaló, hogy jelenéssel van dolgom!" – az alak megmozdult, szemüvege megcsillant a fényben, s karját felemelve üdvözölte Kurdicsot, az egykori tanítványt.

Kurdics zavarba jött. Felfelé lépdelt a teraszra vezető lépcsőn – s mielőtt még felfogta volna, hogy bizonyára azért van nyitva a kapu, mert valamikori tanára élő valóságában van itt, földi halandóként, tehát mégiscsak kulccsal jött be, s maradt nyitva a kertkapu –, az őszes hajú, napbarnított férfi meg is szólalt.

Hogy mit mondott, azt bizony nem értette Kurdics. Ám a baráti körben korai ebéd óta elfogyasztott vörösborok minden bizonnyal ráhangolták egy latinos pompájú, némiképpen heroikusnak vélhető nagyjelenetre.

Szemében megkáprázott egy pillanatra, hogy életre kelt kedves latintanára most mindjárt ünnepélyesen elrendezi római tógáját, s karját kiszabadítva jól ritmizált ékes köszöntőt fog mondani a találkozás örömére. Olyant, amilyent annak idején, gimnazista korában latin íróktól olvasott, gyakran igen-igen tör-

ve fejét, hogy hol is lehet az igéhez tartozó határozó, a második, netán a negyedik hexameter-sor végén. Az is lehet, hogy Varga tanár úr mindjárt elrikkantja magát: „Ave Caesar, morituri te salutant!..."?

Még mindig hunyorogva, azért csak rájött Kurdics, hogy a délutáni nap sugárkoszorújában tündöklő alak európai öltönyt visel. Mellére mutatott, s azt mondta, „Io sono Ugo". Tehát nem Varga tanár úr. Pedig kiköpött úgy nézett ki. „Áj em Kurdics" – válaszolta elég ügyetlenül hősünk, s nagyon elrestellte magát, mert milyen képtelenül hangzik ez, hogy „áj em Kurdics". Zavartan topogott egy ideig, aztán valami sugallatnak engedelmeskedve merész fordulattal sebtében összekapart latin mondattöredékek segítségével azt tudakolta, hogy a kétségkívül latin férfialak beszéli-e a saját latin nyelvét. „Naturalmente" – felelt amaz, majd továbbra is olaszul elmesélte, hogy mivel ő ügyvéd, tanulta a rómaiaknak, dicső őseinek nyelvét, tehát semmi akadálya annak, hogy az olasz szavakat latinos végződésekkel lássa el. Mindjárt át is tért rá.

Közölte, hogy „Mulier domi non esse.", vagyis a ház asszonya nincsen itthon. Majd kacsintva hozzátette, hogy „mulier domuus".

Azt, hogy a háziasszony most nincsen itthon, Kurdics talán kitalálta volna egyéb jelekből is, ám azt az örömöt, hogy újdonsült barátja diákos közvetlenséggel figyelmezteti a kétféleképpen is ragozható „domus" szó használatára, Kurdics nem kaphatta

volna meg sem a ház asszonyától, sem barátaitól. Azok az ilyen ósdiságot, mint latin nyelv, leginkább csak kinevették.

Egymásra néztek, s szinte egyszerre állapították meg, hogy „Vinum non habemus." Nincs borunk. Az sem okozott különösebb nehézséget, hogy megállapodjanak, vörösbort kellene szerezni.

Elindultak hát a boltba. Zárva találták. Kurdics ekkor a vonatok idegen nyelvű táblácskáinak olvasgatása révén, még gyermekkorában szerzett olasz nyelvtudása segítségével közölte Hugóval, hogy ez bizony zárva van.

Milyen kár, gondolta egyidejűleg, hogy nem mondhatja meg olaszul a tudását teljessé tevő két további olasz nyelvű mondat közül legalább az egyiket, mármint azt, hogy kihajolni veszélyes, ám rövid séta után, egy akácfának támasztott biciklit megpillantva sugárzó arccal közölhette Hugóval, hogy „Actionné par pedále!", ami jelen esetben nem azt jelenti, hogy vízöblítéssel működik, hanem azt, hogy a pedál segítségével, ami, kerékpárról lévén szó, letagadhatatlan igazság.

Mindazonáltal restellte magát egy kicsit. Hogy önmagával is feledtesse zavarát, elszavalt Hugónak a Cidből egy összefüggő részletet ófrancia nyelven, majd Ovidiusra tért át. Ugó fokozódó örömmel hallgatta mindezt, majd azt mondta. „Bon. Bene."

A másik boltot is zárva találták. Ennek kapcsán gondolatot cseréltek arról, hogy úgy állnak ott, mint Hannibál a kapu előtt. Igaz, erről a mondatról, hogy Hannibál ante portas, Kurdicsnak eszébe jutott, milyen örömmel adtak annak idején kancsal értelmezést e klasszikus mondásnak, úgy fordítván magyarra, hogy Hannibál azelőtt portás volt, ámde ma ez a régi-régi diákos huncutság már nosztalgiájával sem tudott hatni rá. Különben is megérkeztek a kocsmához. Megízlelték a vörösbort, s úgy döntöttek, hogy üdvös dolog lesz legalább három-négy üveggel vásárolni belőle.

S ekkor Kurdics zavarosból egyre tisztultabbá váló mélytudatából kezdtek fürtökben előbukkanni olyan rég elfeledettnek hitt szavak, mint út-via, virág-flora, fa-arbor, víz-aqua, s ezekhez odaillő, vagy éppen oda nem illő jelzőket illesztve csinos kis mondatokat lehetett építeni. Még az sem volt baj, ha egy-egy jelző nem illett valamelyik főnévhez, mert ha nem lehetett ráfogni az illető szóra, akkor egyszerűen tagadóvá lehetett változtatni, s máris értelmes mondatok születtek. Mert például kétségtelen, hogy „Coelum non est nigrum." az ég nem fekete, ám ennek kapcsán közösen tiltakozhattak az atomháború ellen. Az ég néha nem is zöld, de a Balaton néha zöld. Vihar előtt. No és zöld a virágok levele is. Mivel éppen egy herbária mellett mentek el, Kurdicsnak a levél is eszébe jutott latinul, herba. Sőt, fólia.

Shakespeare fólió-kiadásáról is tudtak néhány szót váltani, s mire nagy egyetértésben megtárgyalták, hogy az ég igenis legyen csak mindig kék színű, már meg is érkeztek a teraszon vidáman beszélgető vendégkoszorúhoz.

„Dante" – mutatta be olasz költőbarátját Ugo Kurdicsnak.

Kurdics majdnem megkérdezte, hogy csak nem Dante Alighieri, s ha ezt tette volna, bizonyára felmentést lel a társaságtól, több pohár vörösbornak tulajdonítva a jámbor kérdést, ámde szerencsére erre nem került sor. Így minden megmosolygástól mentesen tudhatta meg, hogy Dante az olaszban ugyanolyan köznapi név, mint nálunk mondjuk az, hogy Pista. Amelyről tudnivaló, hogy ez Kurdics keresztneve, igaz, barátai csak Istvánnak mondják.

De ez más történet.

„Ecco la!" – kiáltotta jókedvűen a háziasszony, akinek ugyan fogalma sem volt róla, hogy ő latinul „mulier domi", sőt „mulier domuus", mindazonáltal emlékezett Kosztolányi Dezsőnek arra az itáliai útijegyzetére, amelyben szerepel ez a mondat: Ecco la, kiáltotta Attilio Ettore, majd pedig a társaság olaszul tökéletesen beszélő magyar tagja elszavalt egy részletet Alighieri commédiájából. Kurdics azt fejtegette, hogy az emberélet útjának felén úgy harmincéves lehetett, s hogy az emberélet – kitekintésekkel a korai szívinfarktusra – ma is alig több, ha ugyan, mint hat-

van év. Lám, Tóni bácsi is, akire Ugo annyira emlékeztet, nem túl öreg volt, amikor elhunyt...

Ezen mindnyájan eltűnődtek. Néha egyikük-másikuk megpróbált mondani valamit, de ez az este valahogy az angyaloké lett.

Lépten-nyomon elcsendesedett a társaság, erre mondják, hogy olyankor angyal száll el az emberek fölött. Közben azért lassan-lassan elfogyott a négy üveg vörös bor, sőt Ugo az ötödikért, és Kurdics továbbiakért is átment, amikor kiürült az előző.

Kurdics és a kottáskönyv

Kurdicsnak persze zongorája sem volt. Hogy egészen pontos legyek, a hangszerek iránt mindig is volt a szívében valamelyes elvont áhítat, mert a hangszerek készítésében – legyen az hegedű, naná, gordonka, brácsa, vagy éppen viola da gamba, közönséges nevén nagybőgő... vagy akár egy templomi orgona, kérem szépen, esetleg csak egy megszokott gombos tangóharmonika, herfli, ugye, hogy jobban értsék az urak, nos, az ilyen remek dolgok vonatkozásában, ugyebár még érződik és érződik a régi mesterek csodálatos készségéből, finomságából, tudásából valami, valami, ami tiszteletet érdemel.

S bizonyosra vehetjük, hogy ezzel Kurdics kiváltképpen nem volt másként, mint mi magunk. Szerette a hangszereket, s hangszeren leginkább vonósokat értett. Hogy miért, ezt nehéz volna megmondani. Fogadjuk el, ha lehet, hogy így volt. Kottát olvasni ugyan nem tudott Kurdics, hacsak azóta nem tanult meg, hogy ezt mesélem, mindenesetre... mindenesetre, amikor a piacon megpillantotta a kottáskönyvet, mit mondjak, a szíve, az, kérem, valósággal megugrott.

Ismerik ugye, az urak ezeket a piaci – hogy úgy mondjam – alig sátras kis árushelyeket, ahol minden-

féle kóc-móc kínálja magát rókaprémtől vattapaplanig, faszenes vasalótól Erzsébet királynő üvegezett portréjáig, derelyevágóig, sőt, igazán jó minőségű fonatos hintaszékig? Szóval Kurdics meglátta a kottáskönyvet – közvetlenül egy törött szárnyú gipszangyalka és egy öntöttvas gyertyakoppintó mellett. A könyv borítóját fűzérminta fonta körbe, a laptükörben pedig ezt olvasta Kurdics:

PHILHARMONIA

Azonnal tisztában volt a lelet nagyszerűségével. Hohó! Egy lapos pillantással gyorsan felmérte az árust. Unatkozónak álcázott hangon megkérdezte, hogy mennyiért kínálja ezt a használt könyvet. A fiú – ismerik ezt a típust – bokában szűkített nadrág, csúcsos orrú divatcipő, dzseki, kigombolt ing, hosszú, zsíros haj, nos, a srác, topogva a betonon éppen azt emlegette, hogy jöhetne már a Béla, mert egy fenének sem fogja itt őrizni az ő standját, amikor úgy meginna egy sört, tehát az biztosan piál valahol, s nem jutna eszébe, hogy hozzon neki egy üveg sört, hát a fiú... No, az igazság az, hogy ő is felmérte egy leplezetlen pillantással Kurdics arckifejezését. Mert hát tudnivaló, hogy ez nagyon fontos az ár megállapítása szempontjából.

Kurdics unatkozó arcot vágott, a fiú pedig belelapozott a könyvbe: „Ja – azt mondja –, ebben betűk

sincsenek. Kétszáz." És most még nyíltabban nézte Kurdicsot, hogy az nem löki-e vissza a könyvet az asztalra.

„... meg itt egy kávéscsészealj nyoma is látszik rajta..." – fitymálta Kurdics a könyvet. Pedig nem is az volt. Meglehet, inkább egy réz gyertyatartó pereme. Netán a kottáskönyv egykori gazdája – porosodó lakás, ugye, magányos öregember, lehet, valami zongoraművész, hát nem? Már évek óta a kottáskönyvön tartotta, hát, ugye, a réz gyertyatartóját...

„Jól van, na. Legyen akkor egy százas..." – mondta a fiú. Kurdics – vigyázva, hogy ne lássék kezének remegése, odaadta a pénzt a fiúnak. Így hát lebonyolódott az üzlet, s Kurdics nyugodtan, sőt lezseren megpöccintette kalapja szélét, s továbblépett. Óvatosan kikeveredett a fiú látóköréből, majd átlépdelve a bódésor mellett húzódó szűk utcácskán, megállt a virágait vödörben árusító öregasszonytól nem messze és izgatottan belelapozott a könyvbe.

Mindjárt a cím alatt élesen nyomott szép betűkkel a következő szöveg állt:

Partituren, Scores, Partitions BÉLA BARTÓK. Majd: Musique pour instruments a cordes, percussion et celesta. S mindjárt az első paginán egy koromfekete tollal, kézírással felírt név.

Talán Gauthier? Micsoda gondolat, kérem szeretettel! Értik az urak, Gauthier? Továbbá a szemközti oldalon Bartók Béla aláírása – eredeti, nem nyomta-

tás – és a zseni arcképe, majd Atelier Geiringer & Horovitz, Wien és a szemközti oldalon:

Printed in Austria. Utána az előszó. Németül. Angolul. Aztán franciául. No és a kotta. Azok a lendületes átkötések, kérem, az a tipegő-topogó sűrűségekkel váltakozó másik, vagyis a széles lendülésű, nagy és szabad helyekkel fellélegző hangjegyáradat, a zseni isteni mivoltának látható jegyei.

Kurdics megtámaszkodott, hogy el ne essen. Kalapjával legyezgette magát és mosolyogva tartotta kezében a kottáskönyvet. Kéjes élvezettel széttárta lapjait, ott, ahol a kézírásos név szerepelt, s most elolvasta alatta a dátumot is: 8. ii MCMXXXVII. Ez azt jelenti, hogy 1937. november? vagy február? 8. Kurdics tudta ugyanis, hogy régebben szokás volt pontot tenni az 1-es számjegy fölé a dátum írásakor. Ámbár az is lehet, tűnődött el, hogy nem 11, hanem római II-es a számjegy. De akkor minek föléje a pont? Észre sem vette, hogy elfutott az idő, úgy elgondolkodott.

Kurdics megtörölte izzadt homlokát. Sorba állt a söröspavilonnál, aztán csak úgy, üvegből meghúzta az egyébként hűvös sört. Aztán vett egy üveggel a fiúnak is, aki még mindig ott topogott a betonon.

Kurdics találkozása a pilótával

Dehogy volt pilóta ez a pilóta. Vagyishogy éppenséggel az volt... no de látják, alighogy belekezdek egy Kurdics-történetbe, máris ilyen bonyodalom támad. Szóval, ez a pilóta valamikor tényleg pilóta volt. De nem akkor, amikor Kurdics találkozott vele.

Önök jól ismerik Lágymányost. Ott is van egy piac, márpedig Kurdicsot leginkább a piacok, használtruhakereskedések, mindenféle büzgenytyűket árusító boltocskák, ritkábban vízpartok, parkok, elég nagy gyakorisággal azt a jófajta főtt kolbászt mustárral – vagy pláne tormával – kínáló hentesboltok, no és talponállók tájékán lehet megtalálni.

Így tehát, szeretteim, abban aztán tényleg nem lehet találni semmi kivetnivalót, hogy Kurdics ott álldogált egy szép verőfényes délelőtt az egyik lágymányosi villamosmegállóban, s éppen azon tűnődött, hogy érdemes-e még rágyújtania egy cigarettára, amíg jön „az a bizonyos sárga, amelyik mindig az ellenkező oldalon jön.", hogy egy nagy klasszikusunkat idézzem, akinek koponyáját megoperálták, s amikor kinyitották, kérem, ugye, a koponyáját, hát látták, hogy vagy nyolcszor annyi ész van benne, mint a Ionescoéban meg a Marcel Aymée-ében meg Egon Erwin Kischében együttvéve...

... szóval, ott álldogál Kurdics, amikor ez az ember megszólítja, hogy adna már neki egy cigarettát.

Kurdics először is jól megnézte. Nohát, ha netalántán az eddigi Kurdics-történetekből valaki arra a következtetésre jutott volna, hogy Kurdics afféle szakadt káder, egy gyűrött fószer, miegymás, hát mondhatom, hogy az alaposan tévedett volna. Mert a fenti jellemzésnek teljes kizárólagossággal inkább megfelelt a pilóta.

Kurdics ugyanis, természetesen megkínálta, tüzet is adott neki, az pedig amolyan köszönetféleképpen ezt mondta, amikor kifújta az első slukk füstjét, hogy „Pilóta voltam én azelőtt..."

Lábszárközépig érő fűzős bőrcsizmát, piszoktól fényes fekete nadrágot, kopott bőrdzsekit – s fittyet hányva minden tavasznak – kétoldalt leeresztett leffencsű szibériai füles sapkát viselt, s a dolog hihetően tűnt, tehát Kurdics várakozó mosollyal fogadta a vallomást.

Amaz csak elnézett a piaci kofák standjai irányába, s megemelte kissé a kezében tartott jókora nejlonszatyrot, benne az üres sörösüvegeket, melyek közeli visszaváltása révén nyilvánvalóan vagy a reggelije vagy pedig a mai első nagyfröcss körüli financiális feszültségeket volt megoldandó. Persze, mind a magyar pénzügyminiszter, mind az üvegvisszaváltó vezetője, mind pedig a Financial Times magas eszmei színvonala megelégedésére, s mivel ezen túlmenően a

társalgásra több alapot nem nyújtott, Kurdics úgy érezte, hogy már csak közép-európai embersége folytán is meg kell kérdeznie, milyen rangban szolgált.

„Főhadnagy" – vágta rá a másik. Azt nem mondta, hogy „voltam", s ezen Kurdics kissé elmeditált, hiszen, lám csak milyen érdekes is ez.

Az örömtől fénylő, ámbár az alkoholizmus tevőleges kártételének nyomait is viselő szempárhoz tartozó réveteg alak egy pillanatra mintha valóban ismét főhadnagy lett volna ettől, hogy így nevezte meg magát, s a később sorjázó kérdések azt is kiderítették, hogy itt meg ott szolgált, hogy nem tartalékos, hanem készenléti szolgálatban s éjszakai repüléseken vett részt. Kurdics – becsületére legyen mondva – tartott tőle, hogy a pilóta egyszer csak leinti majd, amikor ilyen szakszerűen látszó szavakat használ, mint „tartalékos harci állomány, készenléti szolgálat", és hasonlók, mert hát az igazat megvallva a „főhadnagy" elhangzása után a beszélgetés tónusa, hogy azt ne mondjuk, dramaturgiája, önként kívánta, hogy valami ilyenféle, a pilótát becsülő szakkifejezések nyelvezetének segítségével folytatódjék a beszélgetés. Kurdics szemében ezek a nagy hirtelen kitalált, vagy valaha hallott szavak eléggé elfogadhatóaknak tűntek ahhoz, hogy – most ő a beavatottság látszatát keltse velük, mindazonáltal tartott tőle, hogy lelepleződik.

Kurdics tehát szépen elbeszélgetett a pilótával repülési magasságról, széljárásirányról, a sík terepvi-

szonyok mellett belátható térség nagyságáról, az égbolt felhős vagy nem felhős mivoltáról, a harci repülőknek arról a szokásáról, hogy légiharcba bonyolódva a nap felől szoktak támadni, így használván fel az előnyt, hogy nappal szemben rosszul lát az ellenséges pilóta, és így tovább, szinte a legteljesebb módszerességgel. Melyből nem hiányzott az a valahol felcsípett információ sem, hogy az amcsi pilóták a második világháborúban tizenhatezer méterről bombáztak szőnyegbombázáskor, ellenben a magyar tüzérség csupán tizenkétezer méterig hordó légvédelmi ágyúkkal volt ellátva.

Ám ekkor már a pilóta elszívta a cigarettát, elsodorta talpával a járdán, s még mindig nem jött a villamos.

Kurdics soha még csak nem is viselt egyenruhát, nem volt katona, legfeljebb összevissza olvasott mindenfélét egész életében – nos, mindezt előre kell bocsájtanunk a további események megértéséhez, s az önök iránt tanúsított udvariasság folytán. Az úgy történt, hogy az egykori pilóta, aki az ötvenes években élte aktív éveit, a szakszerű beszélgetés közepe táján már kezdett elismerőleg nézegetni Kurdicsra, s nem sokkal később meg is kérdezte Kurdicsot: „Mondd, testvér, csak nem te is...?" Márminthogy nem volt-e véletlenül Kurdics is repülős-pilóta valamikor. Nomármost, ugye, érthető, hogy igen rosszul adta volna elő az magát, ha az egykori pilóta olyan

választ kapott volna, hogy „Ugyan, dehogy voltam, még katonaruhát sem viseltem, különben is ne tessék engem tegezni!", ugye ez nem hangzott volna jól.

Ezért hát Kurdics, mintegy a tegezésben megnyilvánuló közeledést vissza nem utasítva, csak mormogott valamit, amit beleegyezésnek is lehetett venni. „Mindjárt gondoltam!" – rikkantott nagyot a másik, s gyorsan hozzátette:

„Na, hát nem ismersz meg? Tele volt velem akkoriban az újság. Én vagyok a Szabó Pisti! Na??! De nézz meg jól. Igaz, azóta szakállat eresztettem, őszül is már egy kicsit, a fene vigye el, de mégiscsak én vagyok az. A Szabó Pisti!"

Kurdics alaposabban megnézte. Ahhoz képest, hogy soha az életben nem látta még ezt az embert, eléggé úgy nézett ki, hogy ő valóban Szabó Pisti.

„Hát persze, a Szabó Pisti!" – csapott a homlokára csodálkozva – „Hát tényleg?"

A másik pedig: „De én ám, őrnagy elvtárs! Merthogy én mindjárt megismertelek ám!"

Erre Kurdics: „Hát, te Szabó Pisti, te Szabó Pisti, hogy te vagy az??? Az ember nem is hinné..."

Az meg: „Úgy bizony parancsnok elvtárs. Hát megvagyunk. Emlékszel-e arra a nagy tűzre, amikor azt mondtad, hogy..."

Kurdics közbevágott: „Hát persze, amikor azt mondtam nektek, hogy úgy oltsátok, mintha a saját édesanyátok háza égne..." S maga is elképedt.

Hogy honnan jönnek ilyen képtelen ötletek az ember agyába? Méghogy úgy oltsátok, mintha a saját édesanyátok... Hűha, ez a pilóta mindjárt rájön, hogy Kurdicsnak annyi köze sincs a reptérparancsnoksághoz, mint a saját ábrándjaihoz, vagy ahhoz az éjféli koktélhoz, amelyet soha nem ivott meg azon az angol királyi fogadáson, ahová természetesen soha meg sem hívták, lévén, azt sem tudták, hogy a világon van – nem említve most egyéb akadályokat... Ám az egykori pilóta nem mutatta ennek jelét, hogy Kurdics reptérparancsnoki múltjában kételkednék. Úgyhogy az egykori pilóta nagyon lelkes volt.

Éppen akkor, amikor a pilóta boldogan átölelte őt, hogy „Drága jó parancsnokom!"

... Kurdics erőteljesen úgy tapasztalta, hogy a villamos még mindig nem jön. Ámbár abban, hogy ennek volna valami köze az egykori pilótához, őszintén szólva, Kurdics a legkevésbé sem volt biztos...

A nyerőjátszma

Vadgesztenyerügyek ünnepélyes fakadtával egy időben felmelegszenek a betonpadok. Előbb csak a levegő. Akkor a fény kicsi katonái céltudatosan nyüzsögnek a tér fölött, közvetlenül a világoszöld bojtjaikat lengető mogyoróbokrokon. A nemrég kibújt tulipánok mellett is, no, a nedves, sárga kavicson is persze, és hogyan hol nem még, no de még.

Kurdics elgondolkodva lépett ki a Balkáni kacagógerle utcából, s úgy látszik, hogy majd átmegy a téren, de nem. Némi vitája támadt szállásadónőjével, de konyhai csapból kortyolt víz és két kiskanál kristálycukor segítségével túltette magát az egészen – mármint a reggeli gondján is...

Aztán hát, ugye itt van ez a tavasz.

Kurdics határozottan kellemesnek várta. Történt, hogy a latin magánórákra járó tanítványa megcsúszott a fizetni valóval, s Kurdics néhány igen szeretett könyvétől is megvált mostanában. A piac maradt a remény bőven buzgó forrása. Nem túlzottan kedvelte ezt a módot, az igaz.

Már éppen a csarnok felé vezető betonjárdára kanyarodott, amikor megszólítás érte a padok felől. A sétabotos. A vénember. Kurdics először walkmannek nézte az öreg fején lévő valamit, aztán kiderült, hogy

az egy régi típusú fülvédő, posztóbetétes, egymásba tolható ruganyos acélpántok a fejtetőn.

Tulajdonképpen ez a fejmicsoda tartotta vissza, kvázi térítette el szándékától, az öreg pedig lecsapott Kurdicsra, és villámgyorsan egy huszonegyes partit ajánlott, „éhomra", mint mondta, vagyis ugye éhgyomorra, azaz még így reggeli előtt.

Holott hát Kurdics azon már túl volt, no de mindegy.

Előkerült a kártya, igen. Kurdics mindjárt elsőre kihúzta a piros ászt. Ezt szerényen követte egy makk felső, majd a makk király. Az öregnek zöld hetesből, tök alsóból és piros tízesből tizenkilence volt. De ez csak a próba, ugye.

Összecsapták a lapokat, az öreg megdörzsölte tenyerét, s felajánlotta, hogy rovásra játsszanak, s végül majd pénzben számoljanak el.

Ez így rendjén volt, mert ez a szokás a Balkáni kacagógerle utca táján. Minek azt a sok pénzt forgatni, ide-oda osztogatni, hát nem? Mely Balkáni kacagó gerle utcai metódusban fel lehet fedezni a legkomolyabb bankrendszer-stílust, miszerint mintegy absztrakt minőségben elvégezhető műveletek után a tartozik-követel, satöbbi, értik az urak, ugye?

Kurdicsnak egy ötszázas lapult a pénztárcájában, s bizony az ötezret estig még elő kellett teremtenie, természetes. Annyi az albérlet, hát, amilyen, az túl van fizetve.

Az öreg megemlítette, hogy megkapta a nyugdíját, s tehát ő most jó egy ezresig, amit havonta egyszer megkockáztathat. Kurdics felmérte egy lapos pillantással, s rendjén lévőnek találta.

Hanem azt még nem mondtam, hogy a Balkáni kacagógerle utca táján szokásos kártyarend szerint a lejátszott és rovásban megörökített menetek után, ugye egy végső játszmával azt is tisztázni szokták, hogy mennyi legyen egy-egy rovás értéke.

Mit tudom én, ha például Kurdics nyer, akkor azt mondhatja, hogy most annak eldöntéséért játszunk egy utolsót, hogy részemről ötven forintot érjen egy játszma, vagy pedig – s itt az ellenfél következik, amelyik, mondjuk, vesztett, hát ő, azt mondja, hogy azt mondja, legyen, ugye, úgy, no, öt forint.

Értik az urak, ugye? Az már így szokás a Balkáni kacagógerle utca tájékán. Természetesen a bódések azért magukhoz méltatlannak tartották volna, hogy még vesztesként is túl alacsony játszmaértéket ajánljanak fel, mert ez valahogy nem gilt, értik az urak.

Hanem azt, hogy mondjuk vesztés és bizonyos játszmaérték után még egy bódés teszem azt, hanyagul odadob rá egy százast, mintegy rongyrázásból, az, kérem, ki van zárva. Ez megalázásnak tűnne.

Így hát a játék jellege, már ami a szerencseforgandóságot illeti, ugye, meg a nagyvonalúság ugye, itt sajátos kombinációban él együtt, mert hát nyilvánvaló, hogy ha a vesztes még magas értéket ajánl, az,

azért jó, hmm... Ez a bódések arisztokratizmusa, kérem.

A játékszenvedély és a méltóságtudat ilyetén összekapcsolása határozottan morális-értékelésre tarthat igényt, vélem én, ám bárhogyan legyen is, a Balkáni kacagógerle tájékán ez a szociológiai értelmezésre is bátran számot tartó tény, a maga műfajában, legalábbis szerintem az emberi kapcsolatok normalizálása érdekében spontán és mindenki által elfogadottan kielégítően működik...

Igaza van, kollégám, majd rövidebb mondatokban folytatom, de látja, ha az ember belemelegszik, ugye, akkor csak úgy megiramodnak ugye a mondatok. Jó, nem is megveszekedett postatiszt maga, rendben. Rendben?

Akkor folytatnám, uraim. Szóval...

Hogy ne csigázzam tovább ezt a feszült érdeklődést, szóval a Kurdics nyert és nyert. Húsz rovása volt, az öregnek meg talán hét. Kiszámolták, s ugye ez mégiscsak tizenhárom Kurdics javára. Megjegyzem Kurdics már akkor gyanította, hogy nem lesz ez jó. Ez a tizenhárom. Közbevetem, hogy előre kikötötték, ha elérték a húszat, akkor ende. Szóval tizenhárom. Az ugye, mondjuk hetvennel számolva is majdnem egy ezres, s ha hozzávesszük, hogy az öreg viszont húszat ajánlott meg, az még akkor is kétszázhatvan, s hátra van még a nap nagy része, hogy ugye kilegyen az ötezer.

Akkor az öreg lehajtotta fejét, és tisztelettel megkérte Kurdicsot, hogy szíveskedjék őt jó alaposan fenéken rúgni.

Ugyanis, mint bevallotta, egyáltalán nem kapta meg a nyugdíját, s hát elnézést kér, de a dolgok szerencsétlen összjátéka folytán kénytelen ehhez a Balkáni kacagógerle utca tájékán megszokott módhoz folyamodni, mármint ami a játék kiegyenlítését illeti, ugye. Mert a játékszenvedély, meg ez a szép tavasz is, ugye...

... Akkor Kurdics összecsapta a lapokat és a zsíros zsugát úgy, ahogy volt bedugta az öreg mellényzsebébe. Aztán elővette az összehajtogatott ötszázast és azt is odadugta mellé.

Felállt és elindult a piac felé. Hosszú még a nap, a kirelajzomát.

No, iszunk még egy kört, urak?

(1989)

Kurdics és a bohócok

Kurdiccsal a legérdekesebb dolgok májusban szoktak történni. Most is, hogy a városban turnézó cirkusz sátra alatt valahol hátul, de elég magasan üldögélt, nagyon lekötötte figyelmét a két bohóc, Jojó és Vivi mutatványa.

A városszerte kiragasztott plakátokon Vivi leginkább egy cicához hasonló maszkot viselt, ámbár furamód köröskörül nagy színes tollak meredtek elő tarka ruhájából, s így Kurdics nehezen tudta eldönteni, nem valami ritka délszaki madárral van-e dolga, ám a karcsú termetű és kellemes mozgású női figura megejtette szívét, s különben is – hiszen jól tudjuk mi ezt mindnyájan – Kurdics mélységes rokonszenvvel volt a bohócok iránt.

Ami Jojót illeti, szükségszerű kiegészítője volt csupán, mint „csetlő-botló" bohóc, az aranyosan miákoló Vivi bohóc mellett.

Amikor a porondra betoltak egy hatalmas ágyat, melynek közepén piros pöttyös dunyha dalmahodott, a közönség elcsitult, s legalább egy fél percig nem történt semmi. Ekkor a dunna alól lassan kibújt egy tarka pávatoll, ott izgett-mozgott az ágy szélén, s közben az ágy másik oldalán egy emberi léptékrendet vagy háromszor felülmúló méretű szőrös férfiláb.

Nyilvánvaló, hogy valami öntött műanyag, gondolta Kurdics, s már az ámulatba ejtette, hogy a nagylábujj mégis mozgott. A dunna alól először Vivi bohóc feje bukkant elő, ruhácskáját rendezgette, majd kis locsolókannájával körüljárta a virágokat, melyek abban az ütemben nyíltak ki, ahogyan ő bújt elő a dunna alól. Olyan ügyes volt a produkció, hogy amikor Vivi bohóc eleinte még vissza-visszacsusszant a nagy párnája alá, akkor a virágok is visszabújtak egy picit. Nehezen előkászálódott Jojó bohóc is, orra mozgásával, feje tekergetésével követte Vivi bohóc hatalmas faroktollainak mozgását, elábrándozott, a szívéhez kapott, s ebből a közönségnek meg kellett értenie, hogy nagyon szereti Vivi bohócot.

Kurdics átadta magát a játéknak. Vivi bohóc elővonszolt egy éktelen nagy söprűt és szép hosszú vonalakat húzott vele, szemközt a közönséggel. Megállt, elégedetten megdörgölte orrocskáját, majd nagy buzgalommal folytatta, miközben Jojó bohóc ki-kidagadó zakójához kapkodott, majd szétgombolta a kabátot, s kivett onnan egy ökörfej nagyságú piros szívet, amelyik ritmikusan lüktetett.

Saját lábában el-elbotolva ment Vivi bohóc után, hogy átadja neki a szívet. Vivi bohóc megörült neki, összeölelkeztek, Vivi bohóc elvette a szívet, s miközben Jojó bohóc elégedett arccal, hátul összefogott kezével, mint egy kakas, olyan léptekkel járkált le-föl a porondon, Vivi bohóc – nem tudván hová tenni – a

földre rakta a szívet, amely akkor is erősen lüktetett. Jojó bohóc szomorú lett, amikor meglátta, hogy a szívét a földre tette Vivi bohóc. Odament, megkopogtatta a vállát, ám Vivi bohóc mutogatva értésére adta, haragszik, mert a lábnyomaival elrontja a szép vonalakat, amiket a söprűvel húzott-húzogatott.

Jojó bohóc még a hátára is kapott egyet a söprűvel. Elszontyolodva lődörgött egy kicsit, aztán egy újabb szívet húzott elő. Vivi bohóc megint örömmel átvette, s a földre tette azt is. Amikor már a harmadik szívet is megkapta, nagy zavarba került.

A negyedik szív átvétele után – most már nem ölelkeztek össze – előhúzott a hajából egy nagy biztosítótűt és szép sorban kiszurkodta a szíveket, Jojó bohóc kezébe nyomta a söprűt, s ráparancsolt, hogy söpörjön tovább. Jojó bohóc azonban keresztbe húzogatta a söprűt. Ezen hajba kaptak. Közben a virágok mind lehajtották a fejüket, amikor Jojó bohóc sírva-zokogva magára maradt. Vivi bohóc a lehorgadt fejű virágokat próbálta kiegyenesíteni, meg is álltak egy ideig, s amikor hátat fordított egyiknek-másiknak, sorra lekonyultak ismét. De később mind felkelt, sőt ágazni-bogazni kezdett és nagy fényes csillagok nyíltak ki az ágain. Látva, hogy Jojó bohóc még mindig szomorkodik, Vivi bohóc elővett egy táblát, ráírta, hogy Jojó-fa és ráakasztotta a fa ágára.

A fán ekkor nagy piros szívek nyíltak ki, éppen olyanok, amilyeneket az imént kiszurkodott Vivi bo-

hóc. Amikor ezt Jojó bohóc meglátta, odafutott, ismét összeölelkeztek, Jojó bohóc nyelével a földbe ütötte a söprűt, abból pedig petárda-tűzcső tört fel.

Előkaptak egy pöttyös esernyőt, úgy álltak előtte, miközben a közönség már tapsolt. Kurdics úgy meglepődött a tűzesőn, hogy csak később vette észre, a tűzesőt szóró seprűn is leng egy kis tábla, melyre az volt írva, hogy Vivi-fa...

Később oroszlánok következtek, de Kurdicsnak ez már nem tetszett annyira.

A csodapapagáj

Kurdics este tíz után még benézett ide a Mélytányérba. Jenő elmélyülten fűtötte a lányt, a (felhajtott gallérú bőrnagykabátos, kortalan asszony társaságában lévő) kedvesét, a vértelen-szőke magas, márványerezésű, hideg kezű nőt. Annak elkalandozó tekintete néha, mint tyúk a kéménymagra, közelre is ütött, és illedelmesen röhintett egyet-egyet, majd félméltatlankodva tovább legeltette megint a tekintetét. Viszszabiccentett Kurdicsnak.

Balajkó csapos csak szálazta a népet. Ott állt, mint örök támadásra kész munka nélküli a pult mögött Nagy koncentrálásra vallott az összeráncolt homlok, amint számba vette, hogy azok ott, Jenőkéék még megisznak esetleg egy-egy rumpuncsot, a nyanya deci rumot kér, ha kér még, itt meg ezek a koszlott, szélhordta gyerekek, a szerencsétlenjei – akik hárman egész este a Mizslain vitatkoznak, valami építésvezető vagy mi lehet, és persze a fizetés körül baj van.

„Essen tetű Mizslaiba!", hangzott fel már vagy huszadszor a falra épített könyöklőtől, ahol a három cimbora iszogatta fröccseit – szóval ezek is isznak még talán két kört, és ende, fájront, roló le, fél kiló combot kabátzsebbe, éjfélig el is készül... és Nusi jó gömbölyű dereka. Meg a melle.

„Tiszteletem." „Békés jóestét, tanár úr!" „Hm?" – int fejével a bal felső polcon lévő kisüsti körte felé, „Ühüm!" Le is kapja, konyakos pohárba. Kurdics nem vágja be azonnal. Szétnéz.

„Uram, vegyen tőlem teknősbékát!" – hall egy mérsékelt hangot.

Megfordul. Fel sem tűnt, mikor óvakodott be az emberke, egérrágta bajszával, két nagy zöld sávval keresztbe szőtt vörös, térdig érő pulóverben, őszes szálakkal áthúzott lapos hajjal. Kurdics a barna kilós zacskóra nézett, amit az emberke a tenyerén tartott.

Az benyúlt a zacskóba és mókolt hozzá a szájával, mintha isten tudja, milyen mély zsákból kellene előszednie a teknősbékáját. Közönséges mocsári teknős volt, alig nagyobb, mint egy ötforintos. Kurdics szája sarkán elutasító kifejezés jelent meg, erre az emberke egy darabig még sétáltatta tenyerén a kis állatot, és közben összevissza beszélt mindenfélét, hogy a kutya mennyivel okosabb, mint egyes emberek, hogy a macskák tényleg beszélnek, a szomszédasszonya magnóra vette a hangjukat, és tisztán érteni, hogy egyik azt mondja: „jó-ó-ó?", a másik pedig felel neki, hogy „jó-ó-ó!"

„De, tudja, legérdekesebbek a papagájok!" – törölte meg kis bajszát az emberke, miután nagyot húzott a Kurdics rendelte hosszúlépésből.

A három szélhordta közben a poharai közt sétáltatgatta a teknőst. „Megveszem a kölyöknek!", mon-

dogatta egyik, sőt a vénlány is elővonaglott és megbökdöste mutatóujjával, az emberke pedig vidáman sütkerészett a közfigyelem sugaraiban. Csak Balajkó szobor-mivolta lett egy fokkal zordabb, „Mit cseszi el ez itt nekem a zárórát!"

Kurdics leült.

„Uram, én mackókkal foglalkoztam ezelőtt! – robbant ki az emberkéből –, ismertem őket, minden fajtájukat", s mielőtt még Jenőke nője egy állatidomárnak szóló óbégató elismerést nyikkantott volna elő, Jenőke közbeszúrta: „Ja, srenkes."

Kurdics megadóan intett Balajkónak, még egy kört. Miközben az kihozta a deci rumot, a négy fröccsöt, Kurdicsnak egy körtét... az egyik szélhordta leszurkolta az ötvenest a teknősbékáért. Az emberke átnyújtotta a zacskót.

Kurdics szétnézett, no, igen, itt a Mélytányérban egész más a társadalmi élet, mint a Zöldkirályban, Kurdics másik kedvenc helyén.

„Nem akarnám az urakat untatni. A lélek nem venne rá, hogy a körünkben tartózkodó bájos hölgyeket túlontúl izgassam..." mondta a teknőcárus. Közben a gardedám nagyot sercintett az asztal lába mellé.

„... szóval volt nekem egy esetem. Uraim, az ötvenes években mackót megcsapolni már nem volt egy nagy üzlet. Azok a villák, amelyekben zsaruk laktak, nem értek már egy kanyiló vasat. A szolgálati fegyvert emeljem tán ki egy órás kemény meló után, vagy mi?

De tudtam, hol lakik egy-két elegáns dáma még a régebbi időkből, olyan asszonyság, akit megtűrt a mi népi demokráciánk a helyzetében, ámbár szűkebbre vonva, ugye, szobailag. No, hát, ilyen helyen a lemez mögött akad ez-az.

Felderített helyre mentünk a segédemmel, ügyes a fiú, van neve is a szakmában. Rendicsek."

Körülnézett a rámeredő arcokon. Cigarettát kotort elő, finomkodva a szája sarkába illesztette, Kurdics tüzet adott neki.

Az folytatta:

„Uraim és nem kevésbé tisztelt hölgyeim..." Közben a garde rálökte a nyelvét és valami blö-blö-blö féle hangot bocsájtott ki hangképzés szempontjából.

„Mit mondjak? Búlvár utca 16. Magasföldszint 2. Ó, édesanyám, Hegyiné Pákosi Gizella... parketta, perzsaszőnyeg, csillár... szobrocskák... Villanyt persze nem gyújtunk ilyenkor, van jó kis zseblámpám..."

„Mit húzza már. Mondja, mi lett!"

„Hát, Hegyiné, jó édesanyám, Pákosi Gizella ez igen jó hely volt. Volt egy plüssel letakart karosszék, arra kiraktam a műszert, a segédem közben figyelt kifelé, és, ó, Hegyiné, drága édesanyám, született Pákosi Gizella... nemsokára sikerült megdönteni a mackót. Volt ott minden, Napóleon arany, 32, gyöngykaláris, aranygyűrű, kövesgyűrű... igen szép ajándék. Horthy-emlékérem, miegymás. Brill-karkö-

tő. De jó fogás, drága édesanyám, Hegyiné, született Pákosi Gizella. Leléptünk, semmi zrí..."

„No és?"

Az emberke jelentőségteljesen szünetet tartott, s rágyújtott újra. Közben a nyanya meg elment a vécére.

Kivárták.

S akkor folytatta:

„Hát, képzelhetik, hogy mennyire elcsodálkoztam, amikor másnap, déli tizenkettőkor már elő lettem állítva a kerületi illetékes helye, ugye. Azt mondta a Szabó úrelvtárs, hogy mostan szembesíteni fog. Bevitt egy másik szobába, ahol kalickájában egy papagáj ordítozott, hogy jaj, Hegyiné, drága édesanyám, született Pákosi Gizella..."

„Hogy? Hogyhogy?"

„Mert az a dög ott volt letakarva, amikor a mackót megsimogattam, de akkor nem szólt egy árva szót sem, bezzeg a kapitányságon csak úgy harsogta ugye az édesanyámat, amiből aztán azonosítottak, ugye."

„Hehehe..."

„Hát így szeresse a jó édesanyját az ember."

A gardedám akkor rúgta hasba a kisembert. A szélhordták szájában elakadt a falat – közben szalonnáztak ugyanis – Jenő nője vihorászva beletemetkezett Jenőkébe, Balajkó pedig hangosan bejelentette, hogy záróra. Összeszedte még a poharakat.

Kurdics fizetett és elgondolkodva ballagott fölfelé a Mélytányér lépcsőin.

Kurdics a mennyországban

Kurdics egyik reggel a mennyországban volt. Erősen tűzött a nap, ezért lehunyta a szemét, majd amikor újra kinyitotta, a sugárzóan kék égi porta felhőkből tornyosuló hatalmas ívei borultak a feje fölé, duzzadtgömbölyű robosztus felhőépítmények, kupolák, csavarvonalú oszlopok, s a messzi távolból tisztán áradt az egyenletes, aranyszínű fény.

Majd nemsokára, felszikrázva egy vakítóan fehér felhő sarkán, a nap beúszott valamiféle derűs égi udvarba, jobbról-balról szél feszítette a felhőpalotát, s jól látszott, hogy nyúlik meg fokról-fokra, s foszlik széjjel a nagy fal.

Egy pillanatra, mint hópelyhek a vízben, a duzzadt tömeg szélén leszakadó laza anyag mintha szabályos szerkezetet mutatott volna, ám hamar kiderült, hogy csak káprázat az egész. Elolvadt, felszívódott a kékségben. A felhőfal még egyszer kitüremkedett, majd elvékonyodott, s gigantikus fodrai mögött ugyanaz a kékség bukkant elő. Kurdics csak nézte, nézte ezt a csodálatosságot, s érezte, mint zuhan, úszik, száll valaminek a mélysége felé.

De hogy mi lenne az, elképzelni sem bírta. Mint ahogyan azt sem érzékelte, lefelé vagy fölfelé mozog

egyáltalán. Szabadon, félelem nélkül hullott, hullott valahová, s olyan hatalmas és szelíd volt a mély.

Átengedte magát a súlytalanságnak, s úgy tűnt, hogy minden erőfeszítés nélkül lehet a központja mindannak, amit lát, érzékel, amit sejthet az eloszló felhők mögött. Amint a tekintete lejjebb szállt a zöld barátságos tartományába, meglepődve tapasztalta, hogy irányítani tudja magát, sőt hogy ő maga azonos valamilyen anyagtalan energiával, vagy mivel, s ahhoz, hogy helyzetét változtassa, elégséges a tekintetét elfordítania.

„Lehet, hogy én vagyok az isten?" – gondolta ijedten.

Eltűnődött aztán, belenézte magát a kékségbe ismét, majd elsúlyosította nézését, hogy megint leszálljon a zöldhöz. Mintha egy lassan szálló hajóhintában lenne, de az ég nem rohant hirtelen a feje fölé, hanem lassúdadan, fokozatosan váltott át zöldből a kék, kékből a zöld, ahogyan éppen kívánta.

Egyszer csak felfedezte a szíve egyenletes dobbanásait. „Ezek szerint mégiscsak ember vagyok" – futott át agyán a gondolat, de a játékot nem volt kedve abbahagyni.

A gyerekdal már jó ideje a fülében motoszkált, hallotta eddig is, csak nem figyelt rá. Most arra nézett. Az éneklő gyerekek aranysárga csillagvirággal borított bokor mellett álltak szépen egymás kezét fogva, s nagy dús orgonafürtöt lengetve egy kellemes fürdő-

ruhás ifjú női jelenség vezényelte őket. Később a gyerekek a madarakról kérdezgették az ifjú hölgyet, Kurdics pedig örömmel vette tudomásul, hogy itt a mennyországban is szép, teljes mondatokban beszélnek az emberek. Szerette volna odanézni magát az óvónéniszerű kedves jelenség elé, hogy az arcát is megpillanthassa, ám mire eltökélte magát, amaz, ruganyos léptekkel már oda is lépett hozzá: „Nem hideg ez a pad?" Milyen aranyos, gondolta Kurdics, csak úgy, közvetlenül megszólít engem, lehet, hogy mellém fog ülni. Kurdics megköszönte az érdeklődést, majd azt felelte, hogy nem is vette észre.

„Csak azért, mert így május első napjaiban még nagyon vigyázni kell az ilyen dolgokkal!" – mondta hamiskásan mosolyogva a bájos hölgy. Látva, hogy Kurdics a zsebeit tapogatja, kecses mozdulattal átnyújtott neki egy szál cigarettát, felkattintotta a melltartójából előhalászott gyöngyházberakásos öngyújtót is s amikor Kurdics nagyot szívott az illatos, lágy füstből, könnyed mozdulattal melléült a padra. Ahogy Kurdics odanézett a bokájára, látta, hogy ebben a pillanatban millió virág nyílik a fűben.

„Kér egy kávét?" – kérdezte hirtelenül a szép leány, s szépvonalú bokáját megvillantva már futott is a bokorhoz. A termosz kupakját csavargatva jött vissza. „Sajnos tejet nem tudok adni... egyébként nem cukroztam meg. Kér hozzá egy édeskét?"

Kurdics elhárító mozdulattal egyúttal meg is köszönte majd átvette és a padra tette a kávét. Mire belekortyolt, a gyönyörű nő már megint nem volt ott.

Megitta a kávét, s a válla fölött hátranézve pillantotta meg az ifjú hölgyet, amint kézen fogva vezet vissza egy gyermeket a rétet szegélyező virágfák alól. Menet közben lehajolva felemelt mutatóujjal oktatgatta türelmesen, hogy nem szabad virággal dobálni a járdán sétáló bácsikat.

„Akkor menjünk labdázni!" – mondta a göndörhajú gyermek, s már hozta is a nagy pöttyös labdát. Kurdicsnak kavargott egy kicsit a feje, mert még mindig érezte az előző éjszaka hatását, de azért kedvtelve nézegette a labdázó párost. Végigsimított a homlokán, s mire újra rájuk pillantott, a gyermek a csillagvirágos bokor felé futott. Mire a bokor alól előhalászta a labdát, az égen újra kisütött a nap.

Kurdics lehunyta a szemét, arcát süttette a nappal. Később megint beborult egy pillanatra, s amint felnézett, látta, hogy a gyermek megint a bokor alól kanalazza ki a labdát. Akkor a szép óvó néni megfogta és egy hálószatyorba rakva felakasztotta egy tulipánfa ágára. A gyermek ágaskodott utána egy ideig. Kurdics odalépett, hogy segítsen neki levenni. A labda olyan forró volt, hogy szinte megégette a kezét.

Néhányszor még megpróbálta megérinteni, aztán letett róla.

„Kérsz ilyent?" – hallotta a háta mögül. A gyermek állt ott és valami felhőszerű anyagból csipegetett. Kurdics is csípett belőle, de mire bekapta volna, már semmi sem volt az ujjai között.

„Onnan hoztam" – mutatott a rét széle felé a gyermek.

Kurdics odanézett. Egy kerékpárra szerelt dobozból sorban csavarodtak elő a felhőcskék. Aki a kereket forgatta, háttal állt, s el-elkapdosta a hófehér foszlányokat egy-egy kispálcával, majd sorban a gyerekeknek nyújtotta őket. A dobozból a kék égre is szökve úsztak föl a felhőcskék...

Odament a kerékpárhoz. Az öregember rámosolygott.

Vászonruhát viselt, melléig ért a hófehér szakálla, övébe tűzve egy nagy kapukulcs ragyogott, feje fölött pedig valami fényes rézkarika lebegett.

„Bocsásson meg, hol vagyunk most? Mi ez a hely itt..." – szólította meg Kurdics az öreget.

„Hol lennénk? Hát nem látja, hogy a mennyországban?" – kacsintott rá az öregember.

Az égen felragyogott a nagy piros labda.

A vadkacsák

Bizony, kissé régebben volt már az, hogy Kurdics a Balaton partján vadkacsákat próbált etetni – csak úgy, tenyérből, kenyérrel...

Borongós téli nap volt az, ráadásul délelőtt, a nap sem sütött ki, illetve csak úgy később egy kicsivel, úgy déli harangszó táján. No, mindegy, elég az hozzá, hogy a vadkacsák nem jöttek ki a partra. Kurdics elnézegette őket, hogy milyen szép V alakú fodrot húznak a vízen úszás közben.

Elgondolkodott Kurdics, olyasmi járt az eszében, hogy ősszel a vadlibák is V alakban szállnak az égen, itt pedig, lám, a vadkacsák, ugye...

Ám a két víziszárnyas összehasonlításához ez az észrevétel talán mégsem volt elég, Kurdics fáradt is volt, szóval nem jutott végére a dolognak.

De ez nem volt olyan nagy baj. Vörös, suhogós vesszőt lengetett a kezében Kurdics, s a part mentén sétálgatott az elhagyatott strandon, cipője orrával néha megtapasztalgatta a friss jeget, nem volt erős, bele is bukott a lábfeje, vizes lett a zoknija. Kurdics nézegette vizes cipőjét, kipróbálta, hogyan cuppog a zoknival a lába, még egy kis vizet kinyomott a cipőjéből, amint behajlította a bokáját, aztán tovább lépdelt.

A nádas, amelynek egyetlen ösvényén – a torzsokra lépkedve – egy másik helyen, immár a strandtól lejjebb megint lement a vízhez, a nádas, mondom, nem volt szép. Valaki végigvághatott a kéznyújtásnyi távol lévő barna posztófejű buzogányokon, derékba törve, pelyhüket foszlatva kornyadoztak szegények, talán a sás, az, igen, az zöldellt egy kicsit, itt-ott, de a nádas: nem élt.

Igen, ez mind így volt akkor, azon a fény nélküli téli délelőttön, s volt még valami, amit felidéznie sem nagyon kívánkozott. Kurdics lenn volt a víznél, az az asszony pedig, aki a házak közül jött elő, s észrevevén, hogy egy az útjuk – Kurdics, ugye. csak lődörgött, az asszony meg a csónakokat megnézni jött le a vízhez – nos, az asszony a Kurdics nyomán lépdelt. Kurdics arra figyelt föl, hogy valaki hallhatóan zilál a háta mögött.

Akkor megfordult, s éppen jókor, mert kinyújtott karjába kapva az asszony még el tudta kerülni a nemkívánatos megmerítkezést. Ott húzódott a csatorna mellettük, befelé a tóhoz, piszkosszürke volt és lúdbőrző.

Nem nagyon beszélgettek. A csónak rendben volt, no hisz, mit lehet azon annyit nézegetni. Kurdicsnak fázott a lába a vizes cipőben, sőt, amint lépkedett a zokni egyre jobban és jobban begyűrődött a talpa alá. Végül már a bokája virított elő a túl rövid szárú – aszszonyt vajh mikor látott? – nadrágból, amint a nem

hosszúra eresztett felhajtója felcsúszott. Kurdics valamiképpen mégiscsak restellni kezdte ezt az állapotát, s mint a gólya, felemelte egyik lábát, hogy a másiknak a lába hónaljába, vagy hová dugja, ugye.

Az asszony tárgyilagosan szemügyre vette a Kurdicsot tetőtől talpig és határozottan rászólt, hogy vegye le. Ki kell csavarni.

Kurdics leült hát a mólóra, lehúzta a cipőt, a zoknit, megfacsarta, folyt belőle a víz, ám az asszony ezt nem találta elégségesnek, ezért kivette kezéből, ő is jól megfacsarta, aztán egy kicsit még meg is lóbálta a feje fölött. Kurdics a fejével követte a mozdulatot. Úgy tűnt neki, hogy ez valami varázskör, vagy mi. A zokni, véleménye szerint nem lett szárazabb ettől a körözéstől, sőt attól sem, hogy az asszony később még előre-hátra is meglengette párszor, de azért a dolog tetszett Kurdicsnak.

Olyan magától értetődően csinálta ezt az asszony, hogy nyilvánvaló volt, egy vizes zoknit így kell kicsavarni, így kell, aztán így, úgy...

A zokni visszakerült a lábára, most is nedvesen, de az asszony olyan barátságosan álldogált mellette, hogy Kurdics is úgy érezte, na, most már történt valami. A zokni nem lett jobb, de az asszony nagy bizalommal sugárzott Kurdicsra, s hát ő rábólintott, hogy mindjárt más a dolog. Később a parton álldogáltak még egy darabig.

Az asszony nem akart a vadkacsáknak kenyeret dobálni, mondta is, hogy ilyenkor nem jönnek közelebb, mert félnek az embertől, de ha majd ők elmentek, akkor kijönnek és a parton is összeszedik még a morzsákat is. Kurdics hát elbátortalanodott, morzsolgatta kezében a kenyérdarabot, s zavarában maga kezdte eszegetni.

Aztán az asszony is csípett egy darabot a kenyérből, elmajszolták és néztek egymás mellett állva befelé a tó ködös mélyébe. Csak később, egy kicsit később, mielőtt még elváltak volna, kezdett az asszony váratlanul kiabálni, hogy „Jól van, kis kacsáim, aztán vigyázzatok magatokra..."

Kurdics fülében még itt csengett a mondat.

Éjszaka egyébként furcsa álma volt. Egy nagy udvaron számtalan tojás hevert mindenfelé, ő pedig igyekezett összegyűjteni, s amikor már nem tudta hová tenni, kezdte a karjára fektetni őket sorban, s mindig attól félt, hogy leesnek. Akkor az udvar végén álló ólból előszaladtak a kacsák és csőrükkel a tojások után kapkodva néhányat feltörtek, másokat pedig egyben nyeltek el azonnal.

Ébredvén, ma reggel Kurdics ezen az álmon gondolkodott, s hogy lejött a nádashoz, felidézte a téli látogatás emlékét az asszonnyal. Már formálódni kezdett benne valami gondolat a kacsákról általában meg a vadkacsákról is, aztán a vadlibákról, de nem jutott dűlőre.

Most párosával úszkáltak a vadkacsák a vízen. Közelebb ugyan nem jöttek, de Kurdicsnak egyszercsak feltűnt, hogy jé, hát ezek közt vannak egészen picik is. Anyjuk hátra-hátra nézegetett, majd nyugodtan úszott tovább a gácsérral, ezek meg sivákolva igyekeztek utána lapátka lábukkal kanalazva a vizet.

Kurdics már idejét sem tudta, mikor vált el a feleségétől. Most, hogy a koranyárban a frissen kikelt vadkacsákat nézegette, egyre világosabbá formálódott valami elképzelése, aztán megint elveszítette a fonalat, s nem akart testet ölteni, hogy mi is lenne az, de azért ez egy jó hangulat volt mégis.

Egyre az a kép járt a fejében, hogy ősszel a vadlibák V alakban szállnak az égen, a vadkacsák pedig V alakú fodrot húznak a Balatonban, úszás közben...

Tartalom

A virágos ölű 5
Mellyeiné jelentősége 13
Kurdics a kohóban 27
Kurdics és a lókötés 33
Kurdics és a ragadás 39
Kurdics, az édes 47
Kurdics és egy nyári délután 55
Kurdics és a kottáskönyv 63
Kurdics találkozása a pilótával 69
A nyerőjátszma 77
Kurdics és a bohócok 85
A csodapapagáj 91
Kurdics a mennyországban 99
A vadkacsák 107

ORSZ. SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR

15774/19

A szerző kötetei:

Galambok, galambok a történelemben (versek, 1984)
Egy szó (versek, 1987)
Damó (ballada-próza, 2001)
A tájjal maradtam (versek, 2006)
Ölelhető térség (versek, 2006)
Napozik a dongó (gyermekversek, 2006)
Ahmatova ifjú arca (műfordítások, 2007)
Formáért sóvárgó (versek, 2008)
Az okos szamár (humor, 2008)
Vogul szigorlat (versek, 2011)
Örökös tavasz (versek, 2015)
Sócsillag (versek, 2015)
A kőasszony (elmozdulások, 2017)

HUNGAROVOX

9 786935 340138

2200 Ft

Konczek József Kurdics a Mélytányérban